

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1062

25. KOLOVOZA 2023. CIJENA 50 DINARA

Etnokamp Hrvatske čitaonice

Pet dana zabave

SADRŽAJ

7

Kako se troši novac od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta?

Za devet godina nenamjenski potrošeno 214 milijuna eura

10

Prvo desetljeće Hrvatske u Europskoj uniji (VIII.)

Zajednička poljoprivredna politika i pregovori

12

Dr. Tatjana Bugarski, regionalna koordinatorica za nematerijalno kulturno naslijeđe

Vrjednovati svoje naslijeđe

20

Eksproprijacija zemlje zbog brze ceste Sombor – Kikinda

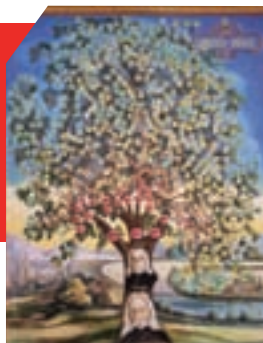
Poljoprivrednici najavili tužbe

22

Treći skup obitelji Dulić

Razgranata Dulićeva grana

32

Muzej bećarca u Pleternici

Bećarska priča za 21. stoljeće

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeva 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Josip Stantić (zamjenik predsjednika),
Branimir Kuntić, Dragan Muharem,
Marko Tucakov, Krunoslav Đaković,
Josip Dumendžić i Tomislav Vuković

RAVNATELJ:

Ladislav Suknović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)
Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
(novinar)
• Jelena Dulić Bako
(novinarka)
• Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
• Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
• **KOMERCIJALISTICA:**
• Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

• **TELEFON:** ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• **TEKUĆI RAČUN:** 325950060001449230

• **E-MAIL:** ured@hrvatskarijec.rs

• **WEB:** www.hrvatskarijec.rs

• **TISAK:** Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila
• Agencije za privredne registre Republike Srbije
• pod registarskim brojem: NV000315
• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija
• u publikaciji Biblioteka
• Matice srpske, Novi Sad
• 32+659.3(497.113=163.42)

**Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju**

Kiseli osmijeh

Vojvodina nikako da se nasmije. I ne mislim pri tome na onu vječitu jadikovku »ligaša« kako opljačkanoj i razvlaštenoj Vojvodini i nije do smijeha. Mislim na osmijeh koji se treba razvući kroz Bačku i Banat, od Mađarske do Rumunjske, jer »Osmijehom Vojvodine« nazvana je cesta od Sombora (Berega) do Kikinde (Nakova i Srpske Crnje), koja se tek treba početi graditi. Kako to obično i biva, obećanja se daju olako, teško ispunjavaju, pa je tako i buduća brza cesta još na čekanju iako bi, da su obećanja i ispunjena, njome uskoro trebala projuriti i prva vozila. Nova obećanja stižu ovih dana, ne o završetku već početku radova koji samo što nisu. I kada smo već kod obećanja, obećano je, a i sasvim je izvjesno, da će posao krenuti ne od banatskog već bačkog kraja ceste koja će biti duga 175 kilometara.

Oni koji ovih dana i prođu atarima od mađarske granice do Sombora teško da će moći zaključiti da će tu uskoro biti teški cestovni strojevi koji će nemilosrdno proći kroz njive sjećući ih onako kako je zacrtana trasa buduće brze ceste. Ali oni kojima će nova cesta njive presjeći na dva dijela ili oni koji će zbog nove ceste ostati bez dobrog komada zemlje, itekako dobro znaju gdje će se uskoro pojaviti bageri i drugi strojevi. Formalno to više i nije njihovo, samo im je progledano kroz prste i dozvoljeno da zemlju koja im je oduzeta (i već u katastru prevedana na novog vlasnika) i dalje obrađuju, što ne znači da možda već sutra bager neće proći kroz kukuruz.

Oduzeto nije i oteto, pa će biti i plaćeno. I upravo je u tome i problem. Vlasnici em misle da cijena koja se spominje nije realna i da trebaju dobiti više, em postavljaju logično pitanje – zar nisu mogli u zamjenu za svoju oduzetu zemlju dobiti parče državne. Kažu – ne može. Dva su različita ministarstva, jedno gazduje državnim njivama, drugo gradi cestu. Jeste da su u istoj državi, ali ne može. Ili jasnije rečeno, nitko o tome vjerojatno nije ni razmišljao. A i zašto bi se država odrekla ma i jednog hektara državnih njiva koji donosi prihod u proračun i koji se ne mora vratiti u poljoprivredu.

Ali zato je kod nekih drugih vrlo široke ruke, pa su tako odabrani dobili priliku (a sve po zakonu) da umjesto korisnika tisuća kvadrata građevinskog zemljišta postanu njegovi vlasnici. Bez dinara plaćanja.

Z. V.

Ponovno ispočetka

Prethodna školska godina završila je tragično i kraće nego je planirana, no iako je raspust trajao dulje nego obično, ljetni odmor je ipak mnogima, osobito đacima bio kratak. Već krajem sljedećeg tjedna – 1. rujna počinje još jedna školska godina. Mnogi bi rekli – ista kao i uvijek, no ipak ima malih izmjena i razlika osobito kada su u pitanju škole u Vojvodini i škole u centralnoj Srbiji. Iako su se najavljivale promjene i izmjene u školstvu, po svemu sudeći (jer ih nema na vidiku) učenici se vraćaju na ustaljeni režim nastave.

Prvo polugodište za učenike u Vojvodini traje do 23. prosinca, dok za učenike u središnjoj Srbiji do 29. prosinca. No, kako stoji u pravilniku: pripadnici vjerskih zajednica koje obilježavaju blagdane po Gregorijanskom kalendaru imaju pravo 25. prosinca, na Božić, kao i za Uskrs počevši od Velikog petka, ne raditi. To se odnosi na učenike i nastavnike na teritoriju središnje Srbije, dok su ovi blagdani, kada je u pitanju Vojvodina, uključeni u planirani

raspust. Jesenski raspust učenici u Vojvodini ove godine neće imati.

Drugo polugodište počinje 15. odnosno 22. siječnja za učenike u središnjoj Srbiji. Novi odmor najavljen je već za veljaču i to zbog Dana državnosti Srbije – Sretenja, pa će učenici biti na kratkom odmoru od 15. do 18. veljače.

Najveća razlika je vezana za proljetni raspust koji će u središnjoj Srbiji biti obuhvaćen u cijelosti od 27. travnja do 7. svibnja, dok će u Vojvodini biti iz dva dijela. Zbog katoličkog Uskrsa odmor će trajati od 28. ožujka do 3. travnja, te zbog Praznika rada i pravoslavnog Uskrsa od 1. do 6. svibnja.

Kada je u pitanju kraj školske godine, ona se za učenike osnovnih škola završava ranije nego prethodnih godina, te će tako ljetni odmor početi 14. lipnja, dok se polaganje male mature planira također ranije u odnosu na prošlu godinu – od 17. do 19. lipnja. Kada je riječ o srednjoškolcima, oni će školsku godinu završiti nešto kasnije – 21. lipnja.

Ž. V.

Novi izborni predmet – Vrline i vrijednosti kao životni kompas

Jedna od novina u novoj školskoj godini bit će izborni predmet »Vrline i vrijednosti kao životni kompas«. **Eleonora Vlahović** iz Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, čiji su stručnjaci osmislili taj predmet rekla je za RTS da je to slobodna nastavna aktivnost predviđena za učenike od petog do osmog razreda.

»Ona je slobodna u tom smislu što je učenici biraju i mogu je izabrati u jednom od ta četiri razreda. Programa ima dva. Jedan je za peti i šesti, a drugi je za sedmi i osmi«, navodi Vlahović.

»Učenici će imati priliku da se na jedan aktivan način bave životnim vrijednostima, ljudskim vrlinama, zatim socijalnim vještinama potrebnim da se živi u skladu s vrijednostima i vrlinama. Jedan tematski blok posvećen je ustanovama koje se bave općim dobrom, pomaganjem drugima, volontiranjem, solidarnošću, kao i Crvenim križem«, ističe Vlahović.

Prema najavama, odluka o tom predmetu trebala je biti usvojena u srijedu na sjednici Nacionalnog prosvjetnog savjeta.

Međunarodni skup o srpsko-hrvatskim odnosima u Golubiću

Tradicionalni međunarodni znanstveni skup *Hrvatsko-srpski odnosi*, koji je posvećen normalizaciji odnosa u regionu, bit će održan danas, 25. kolovoza, u Golubiću pored Obrovca u Hrvatskoj.

Na skupu će sudjelovati politički predstavnici Srba iz Hrvatske, kao i politički predstavnici Hrvata iz Srbije.

Na skupu će govoriti predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke iz Hrvatske **Milorad Pupovac** i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Srbije **Tomislav Žigmanov**.

Prošle godine u Golubiću, Pupovac i Žigmanov potpisali su Deklaraciju o suradnji Srba iz Hrvatske i Hrvata iz Srbije.

»Tom Deklaracijom značajno su unaprijeđeni odnosi političkih predstavnika dviju manjinskih zajednica«, rekao je predsjednik Upravnog odbora Centra za istoriju, demokratiju i pomirenje iz Novog Sada **Darko Gavrilović**.

Prema njegovim riječima, ove godine namjera je započeti rad na kreiranju mreže manjinskih stranaka i institucija koje se bave manjinama na temeljima politike regionalne stabilnosti i pomirenja.

Ove godine na skupu će prvi puta sudjelovati predstavnici danske manjinske stranke iz Njemačke i njemačke manjinske stranke iz Danske.

»To znači da se u Golubiću okupljaju predstavnici naroda koji su nekada bili u sukobima«, kazao je Gavrilović.

Gavrilović je istaknuo da njihova iskustva u prevladavanju mržnje, a potom i međuetničkih problema mogu pomoći mnogim etničkim zajednicama koje su u sukobima diljem svijeta.

Prema njegovim riječima, kada je riječ o srpskoj manjini u Hrvatskoj i hrvatskoj manjini u Srbiji njihov položaj je za vrijeme ratova na prostoru nekadašnje Jugoslavije bio izuzetno težak, a istrebljenjima su im pretile ekstremističke skupine i stranke.

»Svaki korak ka pomirenju zahtijevao je odsustvo mržnje. A mržnju je teško iskorijeniti poslije toliko počinjenih zala. Zato, već 16 godina u Golubiću naglašavamo da se pomirenje ne donosi samo odsustvom mržnje već prisu-

stvom svih onih koji su spremni biti prisutni i pomoći u svim patnjama čovjeka«, rekao je Gavrilović.

Skup organiziraju Centar za istoriju, demokratiju i pomirenje iz Novog Sada i Udruženje za istoriju, saradnju i pomirenje iz Obrovca.

Natječaj za upis

Interdisciplinarni specijalistički studij »Priprema i provedba EU projekata«

Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s voditeljem specijalističkog studija dr. sc. **Gojkom Bežovanom**, prof. osiguralo je za jednog pripadnika hrvatske zajednice u Republici Srbiji besplatno pohađanje specijalističkog studija »Priprema i provedba EU projekata«.

Natječaj specijalističkog studija otvoren je do 1. listopada 2023., a zainteresirani za dobivanje spomenute stipendije mogu se javiti u Ured HNV-a za dodatne informacije.

Na studij se mogu upisati pristupnici/-ice koji su stekli diplomu sveučilišnoga četverogodišnjega dodiplomskog studija ili diplomu magistra struke te koji aktivno znaju engleski jezik. Studij može upisati i osoba koja je završila stručni diplomski studij uz polaganje razlikovnih ispita koje određuje vijeće studija te treba imati najmanje pet godina radnoga staža u području izvođenja studija.

Kontakt za prijave na stipendiju HNV-a: **Karolina Bašić**, predsjednica Izvršnog odbora HNV-a, tel. +381 64 65 90 830, io@hmv.org.rs.

Više informacija o specijalističkom studiju pročitati na: <http://www.unizg.hr/.../natjecaj-za-upis-na.../>

Stručni skup u Dubrovniku

Prosvjetari na usavršavanju

Stručni skup za učitelje hrvatskog jezika izvan sustava Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje započeo je u ponedjeljak, 21. kolovoza u Studentskom centru u Dubrovniku. Ovogodišnja tema skupa je »540. obljetnica prve hrvatske tiskane knjige (1483.-2023.) – Hrvatski prvotisk, glagoljica i glagoljaštvo«. Skup pohađaju polaznici iz Mađarske, Rumunjske, Austrije i Kanade, a među njima je i 14 polaznika iz Srbije, odnosno nastavnici koji rade u nastavi i programima na hrvatskom nastavnom jeziku.

Skup su otvorili prof., v. d. ravnateljice Agencije za odgoj i obrazovanje **Daria Kurtić**, zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Dario Magdić** i državna tajnica Ministarstva znanosti i obrazovanja, doc. dr. sc. **Iva Ivanković**.

Skup, koji traje do danas, 25. kolovoza obuhvatio je razna predavanja na spomenutu temu, te povijesne, jezične i likovne radionice.

Jednokratna pomoć države

Do sada je država isplaćivala jednokratnu pomoć za mlade, odnosno za uzrast od 16 do 30 godina, a sada su u tijeku prijave za jednokratnu pomoć države za djecu do 16 godina starosti. Prijave su počele 20. kolovoza i traju narednih mjesec dana (do 20. rujna).

Pravo na ovu financijsku pomoć imaju i djeca koja nisu dobila pomoć za mlade, odnosno rođena poslije 21. studenoga 2006.

Pravo na podnošenje prijave ima majka djeteta, a izuzetno otac, staratelj ili hranitelj. Samohrani očevi prilikom prijave trebaju podnijeti i digitaliziranu kopiju pravosnažne sudske odluke na temelju koje se vidi da sami obavljaju roditeljsko pravo. Hranitelji djeteta za koje se isplaćuje novčana pomoć, kao i primatelji novčane socijalne pomoći su izuzeti od prijavljivanja i njima će novčana pomoć biti uplaćena automatski.

Kako prenosi N1 isplata novčene pomoći početak će od 25. rujna i trajat će najkasnije do 1. listopada.

Da bi se prijavili potrebno je u Google pretraživač utipkati idp.trezor.gov.rs i kliknuti na »Podnošenje prijave« te prilikom prijave majka, kao podnositelj unosi broj osobne iskaznice i svoj matični broj, te naziv banke u kojoj želi da joj bude isplaćen novac. Iako na početku djeluje da se ne zna jesu li sva djeca obuhvaćena jednom prijavom, nakon nekoliko minuta moguće je otići u polje »Provjera statusa prijave« i tamo se može provjeriti je li prijava obuhvatila svu djecu. Pravljanje se vrši vrlo jednostavno i potrebna je svega jedna minuta.

Najboljim studentima praksa u pokrajinskim institucijama

Devetnaest najboljih studenata koji su diplomirali na fakultetima sa sjedištem u AP Vojvodini u prethodnoj školskoj godini, a koji su na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje bez radnog iskustva, dobilo je plaćenu stručnu praksu u pokrajinskim institucijama u trajanju od 12 mjeseci. Pokrajinska vlada je za ovu namjenu izdvojila 16 milijuna dinara. Tijekom trajanja stručne prakse u Pokrajinskoj vladi, Kliničkom centru Vojvodine, Turističkoj organizaciji Vojvodine, Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode, Galeriji likovne umjetnosti poklon zbirka Rajka Mamuzića i Akademiji umjetnosti, stipendisti će dobivati 60.000 dinara mjesečno.

»Namjera Pokrajinske vlade je studentima koji su završili fakultet s najvišim prosjekom omogućiti stručnu praksu, a nakon toga i radni odnos. Cijeneci uspjeh koji ste postigli tijekom studiranja želimo da stručnu praksu obavite u ustanovama i organizacijama čiji je osnivač Pokrajinska vlada i da, ukoliko budete pokazali rezultate, budete i primljeni u stalni radni odnos jer nam trebaju najbolji. Ovo je važna odluka za Pokrajinsku vladu i za vas jer time pokazujemo da postupamo prema kriterijima i da cijenimo trud i zalaganje

koje ste postigli tijekom studiranja«, istaknuo je predsjednik Pokrajinske vlade Igor Mirović nakon dodjele ugovora.

Mirović je podsjetio da je Pokrajinska vlada na prethodna dva natječaja na stručnu praksu primila ukupno 46 najboljih studenata od kojih je 12 radno angažirano u pokrajinskim institucijama.

H. R.

Povrće – »šampion« poskupljenja

Prema najnovijim podacima Republičkog zavoda za statistiku inflacija u Srbiji u srpnju iznosila je, u usporebi s istim mjesecom prošle godine 12,5 %. U vrhu poskupljenja je i dalje hrana, s 21,1 %. Potrošačke cijene u srpnju 2023. godine, u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine, povećane su za 12,5 %, dok su u usporedbi s prosincem 2022. godine u prosjeku povećane za 6 %. Za godinu dana najviše je poskupjelo povrće, s prosječnim rastom cijena od 42,9 %, slijede mlijeko, sir i jaja s 28,4 % većim cijenama, te ostali prehrambeni proizvodi čiji je rast cijena iznosio 22,8 %. U istom razdoblju oko 15 % rasta cijene zabilježen je kod kave, čaja, kakaa, šećera, džema, čokolade, ribe, voća, kruha i žitarica, dok je meso poskupjelo 13,3 %, pokazuju podaci Rrepubličkog zavoda za statistiku.

Zbog afričke kuge eutanazirano 30.000 svinja

Afrička kuga svinja (AKS), prema posljednjim podacima, do sada je potvrđena na 1.860 gospodarstava na teritoriju 45 općina, u 14 okruga (Pčinjski, Braničevski, Pomoravski, Podunavski, Moravički, Južnobanatski, Borski, Srednjobanatski, Zaječarski, Srijemski, Šumadijski, Južnobački, Mačvanski i Grad Beograd). Potvrđeno je 2.236 slučajeva AKS kod domaćih svinja, od čega je 2.181 uginulih. U zaraženim gospodarstvima izvršena je eutanazija 30.045 svinja s neškodljivim uklanjanjem i dezinfekcijom. Na osnovu provedenog nadzora i dijagnostičkih ispitivanja na Afričku kugu svinja, a u skladu sa zakonskim propisima, stečeni su uvjeti da se bolest tijekom ovog tjedna objavi na području 10 općina u 28 žarišta.

Tijekom 2023. godine bolest je dijagnosticirana u Rumunjskoj, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Njemačkoj, Italiji, Grčkoj, Sjevernoj Makedoniji i kod divljih svinja u Mađarskoj, Bugarskoj, Slovačkoj i Češkoj, s velikim brojem žarišta.

Kako se troši novac od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta?

Za devet godina **nenamjenski** **potrošeno** 214 milijuna eura

Prema podacima za prošlu godinu, među 45 općina i gradova najveće prihode od nadoknade za zakup i promjenu namjene državnog poljoprivrednog zemljišta imao je Grad Sombor, čak 284,8 milijuna dinara, a na potrebe poljoprivrede rashodovao je manje od 50 %, 120,4 milijuna

» **V**eliki iznosi novca od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta, na svim razinama vlasti, ne troše se za mjere očuvanja zemljišta, već za krpljenje raznih proračunskih rupa. Ovakav odnos neminovno dovodi do pada kvalitete zemljišta i posljedica po okoliš, poljoprivredu i zdravlje stanovništva«, zaključak je istraživanja na temu kako se troši novac od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta Ekološkog centra *Stanište* iz Vršca.

Prema rezultatima istraživanja u razdoblju 2014. – 2022. prihodi od nadoknada za zakup i za promjenu namjene državnog poljoprivrednog zemljišta, za sve razine vlasti, s neutrošenim novcem iz prethodnog razdoblja,

iznosili su oko 57 milijardi dinara. Oko 32 milijarde dinara potrošeno je za mjere zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta, dok je nenamjenski potrošeno više od 25 milijardi, što je više od 214 milijuna eura.

Država vrši najveću prenamjenu novca

Prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu 40 % novca od zakupa dobiva lokalna samouprava na čijem se teritoriju nalazi zemljište, a po 30 % Autonomna pokrajina Vojvodine i Republika Srbija. Iz Ekološkog centra *Stanište* upozoravaju kako postoji dugogodišnja praksa da se značajan dio novca od ovih naknada troši u svrhe koje sa

zemljištem nemaju nikakve veze. Ističu da je ova praksa poseban zamah dobila krajem 2015. godine, izmjena Zakona o proračunskom sustavu jer od tada prihodi od nadoknada više nisu namjenski i mogu se koristiti u bilo koju drugu svrhu. »To je naročito republičke vlasti potaknulo da slobodno, u još većim iznosima nastave s prenamjenom novca, ali ovoga puta ne kršeći propise«, kažu iz *Staništa*.

Prema rezultatima navedenog istraživanja od svih razina vlasti republika nenamjenski troši uvjerljivo najviše

»**N**enamjensko trošenje novca može biti opravdano samo u slučaju da su riješeni svi problemi. Kada se očiste svi kanali, kupe sve protugradne rakete, podignu svi vjetrozaštitni pojasevi, provede komasacija u svim općinama i urade sve mjere poboljšanja kvalitete zemljišta svugdje gdje je to potrebno. Kada sve to bude urađeno tek tada se novac može trošiti na nešto drugo. Ali svjedočimo tome da kvaliteta poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini opada, da su i sušna razdoblja duža i učestalija, da su nepogode, grad i poplave sve žešći, čak smo doživjeli i pješčane oluje. U takvim okolnostima, sustavno zanemarivanje i raubovanje poljoprivrednog zemljišta dugoročno mora ostaviti posljedice po zaštitu okoliša, održivost poljoprivrede, ekonomiju i zdravlje stanovništva«, tvrde iz *Staništa*.

sredstava dobivenih od zakupa i promjene namjene državnog poljoprivrednog zemljišta.

»Za devet godina, republičke vlasti su od zakupa i promjene namjene zemljiša zajedno s neutrošnim novcem iz prethodnog razdoblja prihodovale ukupno 19,8 milijardi dinara, ali su potrošile samo 3,8 milijarde ili manje od petine raspoloživog novca. Nenamjenski je potrošeno 16 milijardi dinara ili oko 135 milijuna eura. Iako od zemljišta Republika godinama ima slične prihode, sve manje novca se planira i još manje troši na mjere zaštite i uređenja zemljiša, a sve više ide u druge svrhe«, navode iz *Staništa*.

Na razini Pokrajine nenamjenski potrošeni iznosi značajno su manji, a čak tri godine (2015., 2017. i 2018.) rashodi su bili veći od prihoda od zakupa u tim godinama, što nikada nije bio slučaj kod republičkog proračuna. U razdoblju koje je istraživanje *Staništa* obuhvatilo, od 2014. do 2022. Pokrajina je prihodovala 15,8 milijardi dinara od poljoprivrednog zemljišta od kojih 1,7 milijarda dinara ili 15,5 milijuna eura nije potrošeno na pokrajinske

programe zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljiša.

U istom vremenskom razdoblju na lokalnoj razini od zbirnih prihoda koji su iznosili 21 milijardu dinara, na poljoprivredu je potrošeno manje od 14 milijardi dinara, odnosno čak 64 milijuna eura su potrošeni na druge namjene, dobiveno je istraživanjem Ekološkog centra *Stanište*.

Navode oni i da je više od 65 posto vojvođanskih gradova i općina imalo rashode za mjere na zemljišu manje od prihoda od zakupa.

Lokalne samouprave

Provjeravali smo kakva je situacija u Somboru, Subotici i Srijemskoj Mitrovici.

Pitali smo ih na što se koriste novci ako ne na poljoprivredu, kako se odlučuje koliko novca će se od zakupa trošiti na potrebe poljoprivrede, a koliko na nešto drugo i ako se ona ne troše u potpunosti na potrebe poljoprivrede znači li to da nema potreba ulaganja u ovu granu gospodarstva.

U odgovoru koji je *Hrvatska riječ* dobila iz Odeljenja za poljoprivredu i zaštitu životne sredine Grada Sombora navodi se da ukupan proračun Grada Sombora za poljoprivredu i ruralni razvoj u 2023. godini iznosi 191 milijun dinara. U odgovoru su dalje pobrojani radovi koji su financirani iz ovih sredstava. Dovođeno je asfaltiranje posljednje dionice atarskog puta Stanišić – Aleksa Šantić (30,4 milijuna dinara), započeta je prva faza asfaltiranja puta Rastina – Riđica (48,2 milijuna dinara), održavanje atarskih puteva u salašima Radijevići (3 milijuna dinara), održavanje kanalske mreže u funkciji odvodnjavanja (10 milijuna dinara), podizanje i održavanje vjetrozaštitnih pojaseva (6,5 milijuna dinara), natječaj za poljoprivredu i pčelare (14,7 milijuna dinara) i rakete za obranu od tuče (6,5 milijuna dinara). U odgovoru se još navodi da postoje i troškovi koji su djelomice vezani za sam postupak izdavanja poljoprivrednog zemljišta kao što su geodetske usluge, oglašavanje licitacija, te poljočuvarska služba i besplatna analiza zemljišta. Za te troškove nisu navedeni iznosi, kao ni iznos za puteve Stapar – Sivač i Monoštor – Kupusina. No, ukoliko se od 191 milijun dinara oduzmu sve stavke za koje su iznosi navedeni, dobije se 113 milijuna dinara za koje su taksativno navedena ulaganja, što je 60 posto ukupnog poljoprivrednog proračuna Grada Sombora.

U odgovoru koji je *Hrvatska riječ* dobila iz Službe za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište Grada Subotice navodi se da su u 2023. godini, a u okviru razvoja poljoprivrede, planirani troškovi zbrinjavanja, transporta i čuvanja otpada životinjskog porijekla, održavanje kanalske mreže, održavanje softverskog programa praćenja procesa izdavanja poljoprivrednog zemljišta u zakup, troškovi poljočuvarske službe. Iznose za te troškove nismo dobili.

»U 2023. godini poljoprivrednicima je predviđena direktna pomoć u iznosu od 55 milijuna dinara – u obliku besplatne analize zemljišta, poticaja za nabavu obrtnih

sredstava, regres za umjetno osjemenjavanje, investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gospodarstava, sufinanciranje troškova veterinarskih usluga i nabavu lijekova, sufinanciranje za promotivne aktivnosti u oblasti poljoprivrede, regresiranje troškova osiguranja. Također, planirana su sredstva za realizaciju projekta pošumljavanja u cilju zaštite i očuvanja predeonog diverziteta u 2023 – podizanje poljozaštitnih pojaseva», navodi se u odgovoru. Iz Službe za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište Grada Subotice još navode da je za uređenje atarskih putova planirano 43 milijuna dinara.

Predsjednik Udruženja poljoprivrednih proizvođača Subotice **Miroslav Matković** nije zadovoljan ulaganjem lokalne samouprave u poljoprivredu i to slikovito i potkrjepljuje.

»Kad na primjer planiraju obnavljati atarske putove, oni nama to predstavljaju kao da će raditi novu autocestu. Koliko novca potroše na to, to i treba izgledati kao autocesta! Atarski putovi su nam loši, oni stalno obnavljaju nove, ali ne održavaju stare koje su nasuli tucanikom prije nekoliko godina. Na njih zaborave, a ti putovi se trebaju održavati svake dvije godine. Onda dođemo u situaciju da su neprohodni i da mi poljoprivrednici sami

moramo trošiti svoje vrijeme, strojeve i naftu kako bismo ih izravnali i sredili da možemo preko njih prelaziti«, priča nam Matković i dodaje da ima prostora za poboljšanje u svakom pogledu.

»Kanali su nam zapušteni i zarasli. Čiste samo tamo gdje je njima lakši pristup. Kanal kod Male Bosne koji ide prema Hrvatskom Majuru nije očišćen već 20 godina i više. Oni nama objašnjavaju kako troše novce na poljoprivredu i ulažu, kao da mi ne vidimo kakva je situacija na terenu, kao da ne prolazimo tim atarima, ne vidimo zapuštane kanale, katastrofalna stanja putova, bankina, nedostatak vjetrozaštitnih pojaseva... Mi kao ovce sjedimo i gledamo kako nam sklanjaju i troše novce«, navodi Matković.

Iz Uprave za poljoprivredu Grada Srijemska Mitrovica također nismo dobili podatak o prihodima od izdavanja državnog poljoprivrednog zemljišta niti iznose koji su uloženi u poljoprivredu. U odgovoru je, bez iznosa, navedeno uređenje atarskih putova, kanala za odvodnjavanje, kupovina raketa za sustav obrane od tuče, podizanje vjetrozaštitnih pojaseva, kontrola kvalitete zemljišta, izgradnja infrastrukture.

J. D. B.

Prvo desetljeće Hrvatske u Europskoj uniji (VIII.)

Zajednička poljoprivredna politika i pregovori

Zajednička poljoprivredna politika je najsloženija i najdugovječnija europska politika. Ona je i najizdašnija politika s obzirom na udio u europskom proračunu. Poljoprivreda je uvijek posebno poglavlje svakog pregovaračkog procesa koji prethodi stjecanju punopravnog članstva

Mnogi dionici u poljoprivrednom sektoru zastupaju mišljenje da smo najvažnije područje, a to je poljoprivreda, najslabije ispregovarali. Iako smo imali osam godina vremena, od samog početka nismo imali jasne pregovaračke pozicije i znali što želimo, osim da bi bilo dobro da izvučemo što više novaca. Također, nismo bili svjesni u kakvu zajednicu ulazimo, koje su nam prilike, ali i koje bi nas prijetnje mogle snaći. U sam proces pregovaranja poljoprivrednici gotovo da nisu bili uključeni. Osim što nisu bili uključeni, nisu bili niti adekvatno informirani o tijeku i rezultatu samih pregovora.

Jedno od najupitnijih područja je poljoprivredno zemljište. Zašto smo ispregovarali samo malo više od milijun hektara korištenog poljoprivrednog zemljišta za omotnicu za izravna plaćanja? Danas nam to predstavlja značajno ograničenje i nemogućnost proširenja prijavljenih površina za izravna plaćanja, pogotovo što se tiče pašnjaka na krškim područjima, ali i stavljanja u funkciju napuštenog poljoprivrednog zemljišta prema drugim osnovama korištenja. Druga područja koja nismo dovoljno dobro ispregovarali su sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika.

Upravo ta područja su omogućila kasniji uvoz proizvoda vrlo niske kvalitete po vrlo niskim cijenama. Osim toga, obveze iz sfere veterinarstva i fitosanitarne politike nametnule su hrvatskim poljoprivrednicima stroža pravila nego što je to bilo potrebno. Naročito je to bilo izraženo u slijepom prepisivanju tržišnih standarda i neselektivnom uspostavljanju kriterija za objekte u poljoprivredi i preradi poljoprivrednih proizvoda. Time su poljoprivrednici dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na druge europske poljoprivrednike. Oni su već ionako bili daleko produktivniji od njih samih.

Jesmo li dobro iskoristili europske fondove?

Datum pristupanja Hrvatske Europskoj uniji gotovo da se poklopilo s početkom novog programskog razdoblja 2014.-2020. i reformom ZPP-a. Za Hrvatsku je to otvorilo novo razdoblje u kojem će pritićati znatna financijska sredstva za poljoprivredu i ruralni razvoj. Hrvatskim poljoprivredni-

cima dodijeljena je omotnica od 373 milijuna eura godišnje za izravna plaćanja. Uredbom je regulirano da će potpuni iznos omotnice iz europskog proračuna Hrvatskoj biti dostupan tek 2022. godine. Hrvatska je razliku do punog iznosa trebala isplaćivati iz dopunskih nacionalnih izravnih plaćanja, tj. iz vlastitog proračuna. Međutim, to se nije dogodilo, pa su hrvatski poljoprivrednici ostali uskraćeni za milijarde kuna na koje su imali pravo. Samo u 2016. godini taj iznos je bio malo manji od 600 milijuna kuna.

Osim izravnih plaćanja Hrvatska je od 2014. imala na raspolaganju 2,32 milijarde eura za ruralni razvoj iz 2. stupca ZPP-a.

Da bi mogla povlačiti dodijeljena joj financijska sredstva, Hrvatska je morala izraditi Program ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020. S obzirom da je za Hrvatsku to bio prvi strateški dokument tog tipa, to je za nadležne institucije predstavljalo priličan izazov. Iako je tehnički dokument usvojen od Europske komisije, sadržajno i kvalitativno gledano on je pokazao niz nesukladnosti između stanja, potreba i odabranih mjera.

Na početak provedbe samog PRR-a čekalo se prilično dugo. Sam početak bio je obilježen aferama, od kojih su neke završile sudskim postupcima. Što se tiče samih natječajâ za mjere ruralnog razvoja, kriteriji nisu dovoljno uravnoteženi da bi bili u funkciji ravnomjernog razvoja u skladu sa specifičnim potrebama korisnika, poljoprivrednih sektora i područja. Procedure su prema iskustvu korisnika prekomplikirane i dugotrajne, pa često dovode do odustajanja ili bitnih promjena početnih planova.

Prvi natječajâ za investicijske mjere u poljoprivredi su doveli do jednostavnog zaključka kako put u uspješniju hrvatsku poljoprivredu vodi preko traktora, kombajna i raznoraznih poljoprivrednih priključaka. Rast prinosa po hektaru naših oranica, povrtnjaka, voćnjaka ili po grlu stoke trebala nam je omogućiti najnovija mehanizacija. Hrvatska poljoprivredna produktivnost, koja je bila na 58 % europske (svih 28 članica) u trenutku ulaska u EU, pala je na 31% u 2022. (izvor: agridata.ec.europa.eu)

Vrijednost poljoprivredne proizvodnje (output) u 2022. godini je još uvijek bila niža nego 2012. prije ulaska u EU. Godine 2012. ona je iznosila 2,78 milijardi eura, a 2022.

je bila 2,75 milijardi eura. Kad bi se gledali količinski pokazatelji, situacija bi bila još gora, pogotovo u sektorima mlijeka, mesa, te voća i povrća. Deficit u robnoj razmjeni u 2022. dosegao je rekordne visine. U 2022. je iznosio 1,21 milijarde eura.

Izbor prioriteta i mjera u provođenju neke politike, ključan je za krajnji rezultat. Pogrešan odabir dugoročno može ugroziti stanje u nekom sektoru, u našem slučaju poljoprivredi. Unatoč činjenici da 95 % poljoprivrednika nije imalo adekvatno strukovno obrazovanje, nego samo praktično iskustvo, i da nam je produktivnost u poljoprivredi bila na 58 % europske, u Programu ruralnog razvoja, naše Ministarstvo poljoprivrede za prijenos znanja i aktivnosti informiranja je alociralo 0,4 % ukupnog iznosa sredstava za ruralni razvoj. Još je žalosnije da smo od prijavljene i odobrene alokacije uspjeli ugovoriti i isplatiti samo jednu trećinu. Umjesto ulaganja u znanje i edukaciju poljoprivrednika, nama je bilo važnije ulagati u »mrtvi kapital«.

Nitko ne želi osporiti važnost mehanizacije i njezinu ulogu u ukupnoj produktivnosti poljoprivredne proizvodnje. Ali postavlja se pitanje je li hrvatski prioritet mehanizacija ili nešto drugo. Poznati smo po tome da nerazumno gomilamo željezo. Stupanj iskorištenja poljoprivrednih strojeva je na vrlo niskoj razini. Samim time je povrat investicije po poljoprivrednom gospodarstvu otežaniji i dugotrajniji, a konkurentnost se dodatno narušava.

Nespremnost i loši prioriteti

Za ilustraciju propuštenih prilika, osvrnut ćemo se samo na dva sektora gdje smo pokazali našu nesposobnost implementacije mjera i instrumenata koji su nam stajali na raspolaganju. »Mliječnim paketom« iz 2012. uveden je niz instrumenata za poboljšanje lanca opskrbe u sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda i povećanje njegove otpornosti nakon ukidanja sustava kvota 2015. Hrvatska nije imala snage zaštititi svoje proizvođače i primijeniti odredbe »Mliječnog paketa«. Time smo izgubili na desetke tisuća isporučitelja mlijeka, a broj isporučitelja je i dalje u padu.

Mjera »Dobrobit životinja«, koja je stočarskom sektoru mogla ublažiti negativni utjecaj kretanja na tržištu, započela je s provedbom tek u svibnju 2018. godine. Drugi sektor je voće i povrće. Još 2010. donijeli smo Pravilnik o proizvođačkim organizacijama u sektoru voća i povrća. Time smo stvorili pravnu pretpostavku za povlačenje financijskih sredstava iz 1. stupa za organizaciju tržišta. Do dana današnjeg nismo povukli niti jedan cent iz tog izvora, za razliku od npr. Poljske koja je povlačila i više od 100 milijuna eura godišnje. Rezultat je da nam je samodostatnost u tom sektoru, kao i u sektoru mlijeka, u konstantnom padu.

Ulaskom u EU pred poljoprivrednike su postavljene novi zahtjevi, često potpuno novi i složeni. Nažalost, sustav nije bio adekvatno pripremljen i kapacitiran da bi im omogućio nesmetanu tranziciju i kvalitetnu prilagodbu na tražene uvjete, uz istovremeno očuvanje i razvoj postojeće proizvodnje. Ne ulazeći u dublju analizu, već

na samom početku je bilo vidljivo u kojem pravcu će se kretati potpore. Sama zamisao da za investicijsku potporu maksimalan iznos bude 5 milijuna eura, u potpunom je neskladu sa strukturom poljoprivrednih gospodarstava i prepoznatim potrebama hrvatske poljoprivrede iz Programa ruralnog razvoja. Za bolje razumijevanje distribucije potpora dovoljno je pogledati na ovdje priloženi grafikon distribucije izravnih plaćanja za 2019. Vidljivo je da 1.300 korisnika (1,1 %), koji dobivaju više od 100.000 eura, prima 15,5 % od ukupnih izravnih plaćanja. Nije teško zaključiti da se preostali, njih 102.900, mora zadovoljiti s 84,5 % financijskog kolača. Iz prikazanog se jasno može zaključiti, kad se navedeno stavi u kontekst proizvodnih pokazatelja u poljoprivredi, da smo više izgubili zanemarivanjem malih i srednjih proizvođača, nego što smo dobili preferiranjem i poticanjem velikih sustava.

Danas, deset godina kasnije, opći je dojam da je Hrvatska potpuno nespremna ušla u EU i da nije iskoristila prilike koje su joj se nudile. I dalje nas mora zabrinjavati činjenica da se nadležna tijela vole hvaliti postignućima, kao što su broj raspisanih natječaja, dodijeljenih ugovora, milijunskim iznosima isplaćenih sredstava, a ne žele se baviti bitnim rezultatima koji su jedini pokazatelji uspješnosti ili neuspješnosti i kako ponuditi kvalitetna rješenja.

Zašto je vrijednost poljoprivredne proizvodnje niža od one prije ulaska u EU, unatoč znatnim sredstvima uložnim u poljoprivredni sektor? Zašto smo na začelju EU po produktivnosti? Zašto nam vanjskotrgovinski deficit i dalje raste? Kaže izreka da se može izvući pouka iz vlastitih grešaka, a onaj koji je pametan nauči iz tuđih. Nadajmo se da će svi nadležni u hrvatskoj poljoprivredi prestati raditi strateške greške i da na nekoj idućoj obljetnici nećemo opet pisati o propuštenim prilikama i u novom programskom razdoblju, koje je još zahtjevnije od prethodnog.

Robert Hadžić, predsjednik Udruge
OPG-a Hrvatske Život
(uz suglasnost autora tekst je preuzet
iz *Gospodarskog lista*)

Dr. Tatjana Bugarski, regionalna koordinatorica za nematerijalno kulturno naslijeđe, viša kustosica, etnologinja u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu

Vrjednovati svoje naslijeđe

Intervju vodila: Nela Skenderović

Mnoge tradicijske prakse koje čine nematerijalnu kulturnu baštinu žive su i danas u Vojvodini. Brojna umijeća od starine, govorne osobitosti, folklorne, glazbene i druge tradicije naroda Vojvodine čine njen jedinstveni kolorit. Prenose se i čuvaju običaji, oživljuje i poneka zaboravljena baština. Koliko god je svakodnevni život nezamisliv bez suvremenih tekovina, a s time je povezana i kakvoća svih odnosa – spram sebe, okruženja, prirode, drugih i drugačijih, popudbina običaja i kulturnog naslijeđa koje njeguju pojedinci ili zajednice oblikuje identitet Vojvođana. Svijest o vlastitoj vrijednosti povećava se ukoliko sami sebi možemo nabrojiti što je sve to što nas čini jedinstvenima. Zato je u današnjem društvu potrebno sve to dokumentirati, predstaviti. Na koji način i u suradnji s kojim institucijama se očituje briga za zaštitu nematerijalnog kulturnog naslijeđa razgovarali smo s regionalnom koordinatoricom za nematerijalno kulturno naslijeđe, višom kustosicom, etnologinjom u

Muzeju Vojvodine u Novom Sadu dr. **Tatjanom Bugarski**.

► **Na koji način surađujete sa zavodima za kulturu manjinskih zajednica u Vojvodini?**

Zavodi za kulturu mogu biti veoma važni u procesima očuvanja nematerijalnog kulturnog naslijeđa. Ipak, UNESCO-ova Konvencija nije toliko poznata u javnosti da bi se ti poslovi organizirali na načine na koje ona upućuje. Nijedan prijedlog za upis elemenata na Nacionalnu listu nematerijalne kulturne baštine do sada nije stigao iz nekog od Zavoda – pri tome mislim na posljednje tri godine, koliko imam uvid u rad na ovom polju na području

Jedna od najranijih aktivnosti koje sam provela kao koordinatorica za Vojvodinu bila je vezana upravo za upis Dužijance, međutim nismo imali uspjeha u definiranju osnovnih okvira u kojima bi se nominacija završila, te smo zaključili da upis Dužijance nadilazi ovlaštenja i mogućnosti regionalnog koordinatora. Paradoksalno, iako nismo imali uspjeha u ovom upisu, a možda baš i zbog toga, Dužijanca nije stagnirala nego su čak aktivnosti proširene na druge mjere očuvanja, što naravno utječe na vitalnost ovog naslijeđa i osigurava njegovo prenošenje u budućnosti.

Vojvodine. Suradnja je uspostavljena u radu na elementima koji su već predloženi i na taj način smo surađivali sa zavodima za kulturu vojvođanskih Rusina, Slovaka i Mađara. Također, nismo imali ni zajedničke prijedloge više zavoda, a takve inicijative bi, uzimajući u obzir osobine nematerijalnog kulturnog naslijeđa u Vojvodini, mogle biti česti primjeri. To bi bilo u skladu s principima interkulturalnog dijaloga i osnaživanja međusobnog poštovanja, koji su u samoj srži primjene Konvencije o očuvanju nematerijalnog kulturnog naslijeđa.

► **Suradujete li sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata u vezi s očuvanjem nematerijalne kulturne baštine Hrvata Bunjevaca u Republici Srbiji i Vojvodini?**

Do sada nismo ostvarili suradnju na očuvanju nematerijalnog naslijeđa, ali od prošle godine postoji dogovor da ćemo na tome aktivnije raditi.

► **Jesu li institucije ili pojedinci hrvatske zajednice podnijeli prijedlog za upis elemenata u Nacionalni registar nematerijalne kulturne baštine?**

Postoji prijedlog za upis *Dužijance* u Nacionalni registar, a značajnu podršku hrvatske zajednice, uz sve ostale zajednice koje taj element prepoznaju kao dio svog kulturnog naslijeđa, imali smo u inicijativi koja je potekla iz Muzeja Vojvodine i koja je, uz suradnju ostvarenu s brojnim institucijama, organizacijama i pojedincima, rezultirala upisom elementa *Tamburaši, tamburaške prakse*.

► **Što je potrebno da bi se mogao izvršiti upis u Registar?**

Procedura za upis elemenata podrazumijeva izradu nominacije koja mora sadržavati nekoliko osnovnih elemenata: popunjen Obrazac za upis elemenata u Nacionalni registar, mišljenje stručne institucije, suglasnosti članova zajednice koja njeguje taj element, suvremene fotografije i video materijal. U nominaciji treba biti jasno predstavljen element, domena nematerijalnog naslijeđa kojem pripada, zajednica koja ga njeguje, mora biti predstavljeno što je urađeno na polju njegovog očuvanja i kako su definirane mjere očuvanja koje će se provoditi ubuduće, na koji način će predlagači i druge relevantne institucije i organizacije doprinijeti tom procesu. Godišnje ima nekoliko prijedloga za upis na listu, ali sama procedura najčešće traje nekoliko godina tako da u taj broj ulaze i oni koji su predlagani u prethodnom periodu. To

naravno nije pravilo, ali je u posljednje tri godine bila takva situacija.

► **Kao koordinatorica za Vojvodinu mreže regionalnih koordinatora čiji je zadatak prikupljanje i proučavanje elemenata nematerijalne kulturne baštine Centru za nematerijalno kulturno naslijeđe, imate li uspostavljenu suradnju s institucijama Hrvata u Srbiji u cilju prikupljanja, dokumentiranja, arhiviranja i očuvanja podataka o naslijeđu?**

Budući da je posao regionalnog koordinatora samo dio posla koji obavljam kao kustosica u Muzeju Vojvodine, rad na očuvanju nematerijalnog naslijeđa se prepliće s dosadašnjim muzejskim poslom. Izrada nominacija je samo jedna moguća faza i dio svih aktivnosti usmjerenih očuvanju nematerijalnog naslijeđa. Zbog toga je suradnja koju u Muzeju imamo s predstavnicima mnogih zajednica znatno šira i dugotrajnija. Inicijativa za takvu suradnju nekada potječe od samih zajednica, a nekada i od stručnjaka. Međutim, kada je riječ o očuvanju nematerijalnog naslijeđa u smislu koji UNESCO-ova Konvencija propisuje, osnovni princip je da same zajednice vrjednuju svoju baštinu – nematerijalna kulturna baština može biti prepoznata kao takva tek onda kada je na taj način razumiju zajednice, skupine ili pojedinci koji je stvaraju, održavaju i prenose – bez njihovog priznanja, nitko drugi ne može umjesto njih odlučiti da je određen izraz ili praksa njihova baština. Zbog toga su inicijative koje potječu iz samih zajednica ključne.

► **Krajem 2022. godine u Subotici je održana izložba na kojoj su prezentirana 22 elementa nematerijalne baštine Hrvata iz Vojvodine. Što je potrebno da se oni nađu na popisu Nacionalnog registra nematerijalne kulturne baštine u Republici Srbiji?**

Mjere očuvanja se definiraju za svaki element posebno. Taj proces podrazumijeva da se elementi identificiraju i da se zajedno s njihovim nositeljima odredi što je to što treba poduzeti da bi se element očuvao, da bi se omogućilo njegovo prenošenje sljedećim generacijama. Te mjere najčešće podrazumijevaju: dokumentiranje, istraživanje, promociju, jačanje svijesti o značaju »živog naslijeđa«, prezentaciju. Ipak, u cijelom procesu su ključne mjere koje se tiču edukacije – prenošenja znanja i umijeća, vjerovanja, praksi... Dobro definirane mjere očuvanja i podrška zajednice su važan dio svake nominacije za elemente koji se predlažu za upis u Nacionalni registar.

► **Što je potrebno da se elementi upisani u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog naslijeđa u Republici Srbiji nađu na UNESCO-ovoj listi svjetskog nematerijalnog kulturnog naslijeđa?**

Postoji nekoliko UNESCO-ovih lista i za nominaciju na svaku od njih postoje posebni kriteriji i načini upisa. Srbija je do sada upisala pet elemenata na Reprezentativnu listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa čovječanstva. To su: porodična slava (2014.), kolo, tradicionalna igra (2017.), pjevanje uz gusle (2018.), zlakusko lončarstvo (2020.) i društvene prakse i znanja u vezi s pripremom i upotrebom tradicionalnog pića od šljive – šljivovice (2022.). Elemente za ovu listu predlažu države koje su priznale Konvenciju – same ili u suradnji s državama koje također njeguju te elemente.

► **Što podrazumijeva UNESCO-ova Reprezentativna lista nematerijalnog kulturnog naslijeđa?**

Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva čine oni elementi nematerijalnog naslijeđa koji pomažu da se pokaže raznolikost ovog naslijeđa i podigne svijest o njegovom značaju, u cilju poticanja dijaloga koji poštuje kulturnu raznolikost. Na ovoj listi se do sada, za 15 godina koliko ona postoji, našlo 677 elemenata iz 140 zemalja iz raznih krajeva svijeta. Međutim, ne treba zaboraviti da je do sada Konvenciju ratificirala 181 država, te da nisu sve države potpisale i priznale ovu Konvenciju i zbog toga se ne može reći da su zastupljeni elementi iz cijelog svijeta.

► **Ima li Srbija u cjelini potencijala još nešto uvrstiti u ovu listu?**

Mehanizam upisa elemenata na Reprezentativnu listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa čovječanstva podrazumijeva niz pravila koja se povremeno usuglašavaju s tendencijama primijećenim u praksi. Budući da je Konvencija usvojena 2003. godine, a zahvaljujući i činjenici da se odnosi na »živo« naslijeđe, iskustva koja su do sada prikupljena mnogo utječu na procese nominacija i upisa na listu, što se detaljno razmatra na redovitim zasjedanjima različitih UNESCO-ovih tijela koja su uključena u ove poslove. Srbija aktivno sudjeluje u svim aktivnostima koje su predviđene za države potpisnice, uključujući i nominacije za upis elemenata na Reprezentativnu listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa čovječanstva, te svakako ima potencijala da u budućnosti uvrsti i druge elemente svog naslijeđa na ovu listu.

► **Postoje li elementi nematerijalnog kulturnog naslijeđa kojima je potrebna hitna zaštita?**

Svi poslovi i odluke vezani za očuvanje nematerijalne baštine u Srbiji provode se preko mreže stručnih tijela i institucija, na čelu s Nacionalnim komitetom za NKB, tijelom Ministarstva kulture Republike Srbije. Kao što je već spomenuto, sve se provodi kroz stalnu suradnju sa zajednicama koje njeguju nematerijalno kulturno naslijeđe. Ako govorimo o hitnosti zaštite nematerijalnog naslijeđa uopće, mislim da ćemo se svi složiti da je u suvremenom društvu svaka vrsta naslijeđa koja podrazumijeva čvrstu suradnju unutar zajednica, direktno međugeneracijsko prenošenje i kontinuitet sve ugroženija, a svaka

naša aktivnost hitna. S druge strane, promjene su te koje nematerijalno naslijeđe i čine »živim« i prilagodljivim suvremenim potrebama i zbog toga ne treba raditi na zaštiti ove vrste naslijeđa na način koji će ga »okameniti« i time učiniti dijelom prošlosti, nego potaknuti same zajednice da žele njegovo očuvanje i da rade na tome.

► **Koji su problemi i prepreke u vezi upisa Dužijance kao manifestacije u Nacionalni registar i uopće vrjednovanja kao nematerijalne kulturne baštine?**

Kao što je slučaj i s drugim nominiranim elementima, *Dužijanca* je prošla kroz nekoliko faza u procesu upisa. Jedna od najranijih aktivnosti koje sam provela kao koordinatorica za Vojvodinu bila je vezana upravo za upis *Dužijance*, međutim nismo imali uspjeha u definiranju osnovnih okvira u kojima bi se nominacija završila, te smo zaključili da upis *Dužijance* nadilazi ovlaštenja i mogućnosti regionalnog koordinatora. Paradoksalno, iako nismo imali uspjeha u ovom upisu, a možda baš i zbog toga, *Dužijanca* nije stagnirala nego su čak aktivnosti proširene na druge mjere očuvanja, što naravno utječe na vitalnost ovog naslijeđa i osigurava njegovo prenošenje u budućnosti.

Preuzeto iz Revije *Dužijanca*

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
GRADONAČELNIK
Broj: II-87-1/2023
Dana: 21.08.2023.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Temeljem članka 15. stavak 1. Zakona o obnovi nakon elementarne i druge nepogode (*Službeni glasnik RS* broj 112/2015) i Odluke o proglašenju elementarne nepogode (*Službeni glasnik RS* broj 65/2023), gradonačelnik Grada Subotice dana 21. kolovoza 2023. godine raspisuje

JAVNI POZIV

ZA PRIJAVU ŠTETE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE NAKON ELEMENTARNE NEPOGODE U MJESECU SRPNJU 2023. GODINE

I. Pozivaju se građani Grada Subotice koji su na području grada Subotice pretrpjeli štetu na stambenim objektima, na način da su isti oštećeni ili porušeni uslijed djelovanja jakog olujnog vjetera, grada i kiše u mjesecu srpnju 2023. godine da istu prijave najkasnije do 6. rujna 2023. godine.

II. Prijave se dostavljaju:

- osobno u Gradskom uslužnom centru na adresi Trg slobode broj 1
- telefonskim putem na broj telefona 024/ 626-932, 064/84-77-635
- elektroničkim putem na e-mail adresu: stefan.novakovic@subotica.rs

III. Prijave upućene nakon predviđenog roka neće se razmatrati, osim u slučajevima propisanim Zakonom.

GRADONAČELNIK
Stevan Bakić v.r.

»Godine novog preporoda«: 100 godina od rođenja Antuna Dorna (1923.-1986.), podrijetlom iz Hrtkovaca

Priznati arheolog i muzealac

Uz to je pisao i radove iz lokalne povijesti medicine te priloge o poznavanju povijesti zdravstvenih prilika u Vukovaru tijekom XIII. stoljeća. O epidemijama u Hrvatskoj i Slavoniji prema zapisnicima Hrvatskog sabora pisao je s **Renatom Peroš**, a pisao je i priloge za povijest prve bolnice u Vukovaru. Značajnija djela su mu: *Starohrvatska nekropola u Daraž-Bošnjacima kod Županje* (suautor **B. Čečuk**, u časopisu *Arheološki radovi i rasprave*, 1967.), *Razvoj zdravstvenih ustanova u Vukovaru* (u zborniku *Medicinski centar Vukovar*, 1976).

Prije nekoliko dana, 21. kolovoza, navršilo se 100 godina od rođenja hrvatskog arheologa i povjesničara umjetnosti podrijetlom iz Vojvodine, **Antuna Dorna**. Rođen je 21. kolovoza 1923. godine u Hrtkovcima. Roditelji su mu bili **Mijo** i **Marija** rođ. **Milobara**. Brat mu je bio ljekarnik **Stjepan Dorn**.

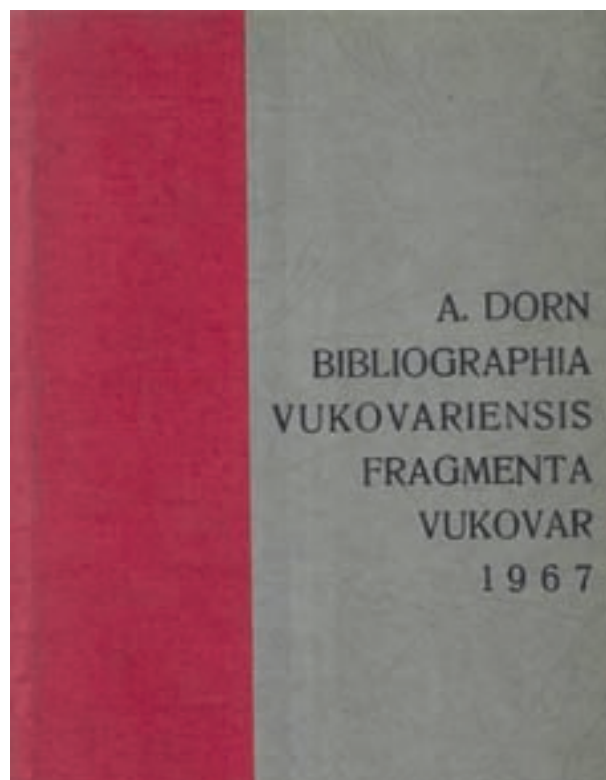
Gimnaziju je završio u Rumi 1943., a te je iste godine priključen narodnooslobodilačkim postrojbama. Studirao je povijest, latinski i etnologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, u razdoblju od 1946. do 1951. godine.

Radio je najprije od 1951. do 1961. godine kao profesor u realnoj gimnaziji u Vukovaru. Nakon toga se zaposlio u Institutu za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih nauka JAZU-a u Zagrebu, gdje je radio od 1961. do 1963. godine. Od 1963. godine radio je najprije kao kustos, a zatim od 1979. kao ravnatelj Gradskog muzeja u Vukovaru. Od 1947. do 1977. sudjelovao je s ekipama JAZU-a u istraživanjima lokaliteta na Hvaru, Korčuli, Lošinju, Cresu itd. Godine 1961. vodio je iskapanje starohrvatske nekropole u Daraž-Bošnjacima pokraj Županje i u Vučedolu pokraj Vukovara. Uz to se bavio muzeologijom te je postavio mnoge muzejske zbirke u Vukovaru, Iloku i Petrovcima. Uredio je zbornik *Simpozij neolit i eneolit u Slavoniji* s **Dionizijem Švagelj**om, a katalog *Nobelovac Lavoslav Ružička* sam. Pisao je i arheološke radove o lokalitetima na području Vukovara (*Ogledi*, 1969.), keltskom ratničkom grobu s Vučedola (*Godišnjak Matice hrvatske Vinkovci*, 1970.), rekognosciranju trase rimskog puta Tovarnik – Osijek (*Arheološki pregled*, 1977.).

Dobitnik je najviših priznanja za znanstveno istraživački rad.

Umro je u Vukovaru 22. prosinca 1986. godine.

ZKVH / H. R. / Foto: Gradski muzej Vukovar

Program prekogranične suradnje Hrvatske i Srbije

Nastavak započetih projekata

Antun Gustav Matoš prošle godine povezo je partnere iz Beograda i Tovarnika, a suradnja je nastavljena i ove godine. Medijsku suradnju nastavljaju Plava vinkovačka i Hrvatska riječ

U velikim projektima prekogranične suradnje koji se financiraju iz fondova Europske unije, a koje realiziraju partneri iz Hrvatske i Srbije, proteklih godina nije bilo hrvatskih profesionalnih institucija, udruga, župa... Taj problem donekle je prevladan prošle godine kada je hrvatsko Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije po prvi puta odvojilo sredstva za Program prekogranične suradnje Hrvatske i Srbije, koji kao i europski projekti funkcionira na principu prekograničnog partnerstva, ali je sam Program koncipiran kao pomoć Hrvatima u Srbiji, na isti način kako se to realizira u Bosni i Hercegovini, s tom razlikom što je financijski dio za Hrvate u Srbiji znatno manji nego za Hrvate u BiH. Ove godine za Hrvate u Srbiji izdvojeno je 530.000 eura, ali će naredne godine taj iznos, kako je najavljeno, biti povećan na dva milijuna eura. Hrvati u Bosni i Hercegovini kroz Program prekogranične suradnje ove godine dobili su 1,8 milijuna eura.

Matoševim tragom od Tovarnika do Beograda

Među 25 projekata koji su odobreni na ovogodišnjem natječaju, a koji moraju biti realizirani do kraja ove godine je i projekt koji zajednički realiziraju Fondacija *Antun Gustav Matoš* iz Beograda i Općina Tovarnik. Partnerne je i ove, kao i prošle godine povezo **Antun Gustav Matoš**, pjesnik hrvatske moderne rođen u Tovarniku, koji je dio svojega života proveo i u Beogradu. »Ovaj program prekogranične suradnje značajan je jer naša matična domovina Hrvatska osigurala sredstva za pomoć Hrvatim u

Srbiji i to je ono što je nama poticaj za rad. Sredstva su nam bila neophodna za obnovu prostora Fondacije A. G. Matoš. Općina Tovarnik rado se odazvala i njihov načelnik **Andelko Dobročinec** rado je prihvatio partnerstvo, a tu suradnju nastavili smo i ove godine. Od sredstava koje smo dobili na prošlogodišnjem natječaju uradili smo kompletno unutarnje uređenje. To je prostor od 170 četvornih metara i uz dodatna sredstva iz donacija i preusmjerenih iz drugih izvora uspjeli smo završiti posao«, kaže upraviteljica Fondacije A. G. Matoš **Katica Naglič**. Općina Tovarnik je prošle godine iz Programa prekogranične suradnje uradila informativno-interaktivnu ploču koja je postavljena ispred rodne kuće Antuna Gustava

Filmovi o Matošu

»U okviru ovogodišnje Smotre hrvatskog filma, a u povodu 150. obljetnice rođenja Antuna Gustava Matoša, bit će prikazana dva filma. Jedan je snimljen prošle godine, a prikaz je to Matoševa puta od Kačmara, Tovarnika, Plavne, Beograda i Zagreba. Film su radili **Mirko Ćurić** i **Mihael Kelbas**, a korišten je arhivski materijal. Ove godine isti autori snimali su u svakom gradu u kome je Matoš boravio, pa su tako snimali dijelove za film i u Beogradu. Ta dva filma bit će ove jeseni prikazana u Kinoteci«, kaže Naglič.

Matoša i putem koje se mogu dobiti informacije o njegovom životu i književnom stvaralaštvu. Matoš je poveznica i ove godine. »Prošlogodišnji projekti bili su priprema za 150. obljetnicu rođenja Antuna Gustava Matoša, a ova godina bila je u znaku proslave te obljetnice. Tako da se naš dio projekta odnosi na opremanje enterijera. Počeli smo sa sredstvima Hrvatskog nacionalnog vijeća prije dvije godine i djelomice smo opremili veliku dvoranu. Sada treba opremiti uredske prostorije, knjižnicu. Naš partner Općina Tovarnik je također sredstva tražila za opremanje svog prostora«, kaže Naglič. Fondacija je dio sredstava za opremanje enterijera dobila i od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, te je sada dovoljno sredstava za uređenje enterijera sukladno projektu.

Zajednički projekti s Općinom Tovarnik otvorili su prostor i za novu suradnju, pa je tako na ovogodišnjim *Danima Antuna Gustava Matoša* gost u Beogradu bila osnovna škola iz Tovarnika, koja i nosi pjesnikovo ime. »Djeca su pripremila predstavu 'Matoš se vraća kući', a obišli su i Beograd, a taj obilazak nazvali smo 'Putevima Matoša'.

Proveli smo ih pored Narodnog pozorišta gdje je Matoš svirao, sadašnje knjižnice gdje je nekada bila kavana u kojoj su se okupljali pjesnici pa i Matoš, odveli smo ih do Skadarlije, Kalemegdana... Većina njih bila je prvi puta u Beogradu«, kaže upraviteljica Fondacije A. G. Matoš.

Medijska suradnja

Partneri koji nastavljaju prošle godine započetu suradnju su i Plava vinkovačka i NIU *Hrvatska riječ*. Ove dvije medijske kuće zajednički realiziraju emisiju »Hrvatska rič iz Vojvodine«, koja se u programu Plave vinkovačke emitira od 2016. godine. Kroz prošlogodišnji projekt i jedna i druga medijska kuća kupile su opremu za terenski rad, tako da je »Hrvatska rič iz Vojvodine«, uz gostovanja u studiju Plave vinkovačke, sada obogaćena videoprilogima snimljenim na terenu. Teme se tiču prezentiranja hrvatske manjinske zajednice u Srbiji, političkog i društvenog djelovanja, promoviranja turističkih potencijala, čuvanja kulturne baštine. U ovogodišnjem projektu akcent je, uz nabavu opreme za redakciju *Hrvatske riječi*, i na prilagođavanju i educiranju novinara za nove medijske sadržaje, snimanje audio-vizualnih priloga za objavu putem interneta.

Partner *Hrvatske riječi* Plava vinkovačka dio je VTV-a koji kao nakladnik posluje s dvije koncesije i dva programska kanala (Plava vinkovačka i Plava televizija) koje su relevantan čimbenik u medijskom prostoru kontinentalne Hrvatske. Program Plave vinkovačke proizvodi se i emitira na područjima Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske i dijela Brodsko-posavske županije. Emisija »Hrvatska rič iz Vojvodine« emitira sa svakog drugog petka od 21 sat i 45 minuta na Plavoj vinkovačkoj televiziji, uz reprizu narednog tjedna. Sve emisije dostupne su na Youtube kanalu Plave vinkovačke i na Facebook stranici *Hrvatske riječi*.

Z. V.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4035; 487 4330
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-451-3223/2023-01
DATUM: 23.8.2023.

Temeljem članaka 2. i 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Sl. list APV*, broj: 14/15 i 10/17), članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/23), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2023. godinu (*Službeni list APV*, broj: 54/22 i 27/23 - rebalansa), pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice donosi

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROJEKTA U PODRUČJU PODIZANJA KVALITETE OBRAZOVNO-ODGOJNOG PROCESA OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA – TROŠKOVI OBUKE TALENTIRANIH UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA S TERITORIJA AP VOJVODINE I ANGAŽIRANJA STRUČNIH SURADNIKA NA ANDREVLJU ZA 2023. GODINU

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) sukladno Financijskom planu za 2023. godinu, za unaprjeđenje kvalitete osnovnog i srednjeg obrazovanja – troškove sudjelovanja talentiranih učenika osnovnih i srednjih škola s teritorija AP Vojvodine i stručnih suradnika (ili nastavnika u iznimnim slučajevima) u svojstvu realizatora predviđenih aktivnosti iz sfere prirodnih i društvenih znanosti, umjetnosti i kulture koje će se održavati u razdoblju listopad-prosinac 2023. godine u Centru za gospodarsko-tehnološki razvoj »Andrevlje« na Andrevlju, opredjeljuje iznos od **9.445.786,00 dinara, i to za osnovno obrazovanje iznos od 5.000.000,00 dinara i za srednje obrazovanje 4.445.786,00 dinara.**

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju osnovne i srednje škole na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave. Navedena sredstva namijenjena su za podizanje kvalitete obrazovno-odgojnog procesa osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja – troškove projekta obuke talentiranih učenika osnovnih i srednjih škola s teritorija AP Vojvodine u 2023. godini, koji će se održati u razdoblju rujan-prosinac 2023. godine u šestodnevnom trajanju (po 5 punih pansiona), u Centru za gospodarsko-tehnološki razvoj Vojvodine, Andrevlje, Banoštor.

Osnovne škole u Natječaju mogu sudjelovati za:

- 1) troškove smještaja i prehrane učenika svojih škola (7. i 8. razred osnovne škole, odnosno 2. i 3. godina srednje škole), radi njihovog sudjelovanja u predviđenim aktivnostima, za 5 punih pansiona;
- 2) troškove smještaja, prehrane i naknade za rad stručnog suradnika (ili nastavnika/profesora u iznimnim slučajevima) njihovih škola, koji će biti angažiran u svojstvu realizatora predviđenih aktivnosti učenika, također 5 punih pansiona, koji će biti prisutan svih 6 dana i koji će pratiti učenike u ostvarivanju svih planiranih aktivnosti.

Potrebno je da škole prijave **10 učenika i 1 stručnog suradnika** (ili nastavnika/profesora u iznimnim slučajevima), koji ispunjavaju predviđene kriterije.

Predviđene aktivnosti će se organizirati sukladno aktualnoj epidemijskoj situaciji i suglasno rasporedu koji će sastaviti Tajništvo.

Financijskom potporom koja se daje ovim Natječajem promovira se, odnosno štiti javni interes utvrđen odredbama članaka 6., 7., 8. i 9. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja (*Sl. glasnik RS*, broj: 88/2017, 27/2018 – dr. zakoni, 10/2019, 6/2020 i 129/2021).

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

1. Prilikom određivanja visine sredstava za dodjelu, sukladno Pravilniku, primjenjuju se sljedeći kriteriji: stupanj uključenosti ciljane skupine kojoj je program/projekt namijenjen;
2. dosadašnja iskustva u realizaciji programa/projekata koji doprinose unaprjeđivanju obrazovno-odgojnog rada;
3. kriteriji za učenike: ovim projektom mogu biti obuhvaćeni učenici koji su sudjelovali najmanje na općinskim natjecanjima iz područja prirodnih i društvenih znanosti, kulture i umjetnosti ili koji su prethodni razred završili s najmanje vrlo dobrim uspjehom;
4. kriteriji za stručne suradnike (ili nastavnike/profesore u iznimnim slučajevima): diploma o odgovarajućem obrazovanju sukladno odgovarajućim propisima;
5. poštovanje specifičnosti ustanove i socijalne politike lokalne samouprave;
6. iznos sredstava od najma objekta ili dijela objekta koji je uplaćen u proračun Autonomne Pokrajine Vojvodine u prethodnoj kalendarskoj godini u odnosu na godinu kada je raspisan natječaj.

NAČIN PRIJAVE

Prijava se podnosi u pismenoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na mrežnoj stranici Tajništva.

Jedna ustanova može podnijeti jednu prijavu.

Uz prijavu na Natječaj, podnosi se popunjen jedinstveni obrazac prijave s brojem učenika kao i stručnim suradnikom (ili nastavnikom/profesorom u iznimnim slučajevima) za koje se škola prijavljuje – u dijelu obrasca prijave koji se odnosi na učenike upisuje se samo broj učenika bez navođenja osobnih podataka učenika, a u dijelu obrasca prijave koji se odnosi na stručnog suradnika (ili nastavnika/profesora u iznimnim slučajevima), potrebno je da se za tog stručnog suradnika (ili nastavnika/profesora u iznimnim slučajevima), bez navođenja osobnih podataka, navedu kompetencije i spol.

O dodjeli sredstava korisnicima odlučuje pokrajinski tajnik na prijedlog Povjerenstva za provedbu natječaja, koje razmatra pristigle zahtjeve. Prilikom razmatranja prijava na Natječaj, Povjerenstvo će uzeti u obzir programe i projekte u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja koji se odnose na:

1. Modernizaciju odgojno-obrazovnog rada

1.a) osuvremenjivanje nastavnog procesa putem inovativnosti i kreativnosti svih sudionika,

2. Usuglašavanje obrazovanja s potrebama tržišta rada

2.a) unaprjeđivanje poduzetničkog duha, razvoj praktičnih i životnih vještina, profesionalna orijentacija i karijerno vođenje, podizanje kvalitete stručne prakse.

3. Potpora inkluzivnom obrazovanju i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja

3.a) potpora učenicima s iznimnim sposobnostima, razvoj talenata u skladu s njihovim obrazovno-odgojnim potrebama (prilagodбом načina i uvjeta rada, obogaćivanjem i proširivanjem nastavnih sadržaja, natjecanjima učenika koja nisu u organizaciji Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja / međuregionalna, međunarodna).

Osnove i srednje škole dokaze o ispunjenosti uvjeta za učenike i stručne suradnike (ili nastavnike/profesore u iznimnim slučajevima) dostavljaju na zahtjev Tajništva, prilikom sastavljanja rasporeda sudjelovanja, a za točnost podataka navedenih u obrascu prijave odgovoran je ravnatelj škole.

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, prema potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju ili informacije.

Ukoliko prijavu potpisuje osoba po ovlaštenju, neophodno je priložiti uredno ovlaštenje za potpisivanje iste.

Ukoliko je osnovna ili srednja škola ostvarila prihod od izdavanja u najam objekta ili dijela objekta u javnom vlasništvu Autonomne Pokrajine Vojvodine, uz prijavu na Natječaj neophodno je dostaviti Ugovor o najmu objekta ili dijela objekta u javnom vlasništvu Autonomne Pokrajine Vojvodine, koji je bio na snazi u prethodnoj kalendarskoj godini u odnosu na godinu kada je raspisan Natječaj i dokaz o uplati sredstava u proračun Autonomne Pokrajine Vojvodine, od prethodne kalendarske godine u odnosu na godinu kada je raspisan Natječaj.

Uz Prijavu na Natječaj, prilažemo vam Zdravstveni list učenika koji je neophodno popuniti i **dostaviti stručnom suradniku škole** (ili nastavniku/profesoru u iznimnim slučajevima) škole koji će biti u pratnji djeteta. Zdravstveni list se **ne dostavlja** Tajništvu.

Povjerenstvo neće razmatrati:

- nepotpune prijave;
- nepravodobne prijave;
- nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koje su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem);
- prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene,
- prijave korisnika koji u prethodnoj godini nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća,
- prijave korisnika koji narativno/financijsko izvješće o realizaciji programa/projekata iz prethodne godine nisu dostavili u predviđenim rokovima.

Rezultati Natječaja se objavljuju na mrežnoj stranici Tajništva.

Rok za podnošenje prijava na natječaj je 7. rujna 2023. godine.

Prijave s potrebnom dokumentacijom se podnose na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu
i nacionalne manjine – nacionalne zajednice

»Natječaj za financiranje i sufinanciranje projekta u području podizanja kvalitete obrazovno-odgojnog procesa osnovnog i srednjeg obrazovanja – troškovi obuke talentiranih učenika osnovnih i srednjih škola s teritorija AP Vojvodine i angažiranja stručnih suradnika na Andrevlju za 2023. godinu«

Bulevar Mihajla Pupina 16
21000 Novi Sad

Obrazac upitnika se može preuzeti **od 23. kolovoza 2023. godine** na službenoj internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice: www.puma.vojvodina.gov.rs. Informacije u vezi s Natječajem mogu se dobiti na telefon: 021/ 487 4035 i 021/487 4330.

POKRAJINSKI TAJNIK
Zsolt Szakállas

Eksproprijacija zemlje zbog brze ceste Sombor – Kikinda

Poljoprivrednici najavili tužbe

»Oni hoće platiti zemlju koja je oduzeta, a neće platiti izgublenu dobit. Gdje ja sada mogu kupiti nova dva hektara, kada se veliki poljoprivrednici otimaju za oranice i podižu cijene?«, kaže Marin Katačić iz Berega

Izgradnja brze ceste koja treba povezati mađarsku granicu kod Berega i rumunjsku od Nakova trebala je, barem prema najavama davanim prethodnih godina, biti pri samom kraju. Naime, tadašnji ministar građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture **Tomislav Momirović** obećao je u proljeće 2021. godine da će cesta Sombor – Kikinda biti završena za dvije i pol godine. Iako se taj rok bliži, na trasi nove ceste nije zaboden još nijedan ašov. Ali su zato dana nova obećanja od novog ministra **Gorana Vesića** koji je kazao da će gradnja ceste početi uskoro i to od Berega. Cesta će ići potpuno novom trasom koja će zaobići Breg i sva mjesta do autoceste kod Vrbasa, a to su Kolut, Bezdán, Sombor, Kljajićevo, Sivac, Crvenka i Kula. Trasa je već ucrtana, što znači da je već urađena i eksproprijacija zemljišta. Od Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture *Hrvatska riječ* zatražila je podatke o tome koliko je zemljišta oduzeto na teritoriju Grada Sombora, koje su to kategorije zemljišta i je li već nešto od oduzetog zemljišta plaćeno i po kojoj cijeni. Odgovore nismo dobili ni poslije tjedan dana.

Zemlja oduzeta, a naknade još nema

Na početku nove ceste kod graničnog prijelaza Bački Breg je bereški atar. Prije dvije godine posječena je šuma, a raskršni dio sada je šikara zarasla u korov i šipražje. U razgovoru s vlasnicima poljoprivrednog zemljišta u dijelu gdje bi trebala proći cesta doznajemo da će desetak njih ostati bez dijela zemlje, točnije već su ostali jer je oduzeta zemlja kao nova parcela već uvedena u katastar, ali da oni tu zemlju i dalje rade, da im nije plaćeno i da ne znaju koliko će novca dobiti. **Mari-nu Katačiću** bit će oduzeta cijela parcela od oko dva hektara. U razgovoru za *Hrvatsku riječ* on kaže da to ne prihvaća i spreman je sudski spor voditi do Strazbura. »Da se razumijemo, nismo mi protiv nove ceste, već smo protiv toga da nam uzmu zemlju, a ne daju nam drugu već će platiti naknadu za ono što nam je oduzeto. U mom slučaju moju oduzetu njivu i državnu zemlju dijeli samo

atarski put i ne mogu u zamjenu dobiti državne oranice. Kažu, cestu gradi ministarstvo saobraćaja, a državnom zemljom gazduje ministarstvo poljoprivrede. Pa i ako su dva različita ministarstva, nisu dvije različite države«, kaže Katačić. Kaže, jedino prihvatljivo rješenje za njega je zamjena za istu površinu i istu klasu zemlje. »Oni hoće platiti zemlju koja je oduzeta, a neće platiti izgublenu dobit. Gdje ja sada mogu kupiti nova dva hektara, kada se

veliki poljoprivrednici otimaju za oranice i podižu cijene? Egzistencija moje obitelji je ugrožena. Na ta dva hektara moja djeca su mogla podići voćnjak, baviti se povrtlarstvom i tako sebi osigurati prihode. Neka plate i izgubljenу dobit za narednih 50 godina«, kaže Katačić. Zemlju koja mu je oduzeta Katačić i dalje obrađuje, kao što to rade i drugi poljoprivrednici koji će ostati bez dijela svojih njiva. Kaže, parcele su podijeljene, one koje su oduzete dobile su svoje brojeve i upisane su u katastar, ali obeštećenje još nije isplaćeno, niti se zna cijena.

Slična situacija je i u atarima salaša Bezdanski put i Nenadić između kojih će također proći nova cesta. Obitelj **Paštrović** s Bezdanskog puta kaže da će im biti oduzeto nešto manje od jutra zemlje. »Zemlja nam je formalno već oduzeta iako je i dalje obrađujemo. Kada smo proljetos radili obnovu registracije poljoprivrednog gospodarstva već smo tada vidjeli da nam je parcela manja i da je sve već prošlo kroz katastar. Dobili smo

neki papir gdje piše da će prva klasa zemlje biti plaćena 198 dinara po četvornom metru, a druga 178 i da je prve klase 30 posto, a druge 70 posto. Čudno, kada plaćamo porez odnos je obratan. Taj papir nismo potpisali po savjetu našeg odvjetnika», kaže **Ivan Paštrović**. Odvjetnik koji ga zastupa sam ga je kontaktirao, kao i druge iz tih salaša. Potpisao je punomoć i time ovlastio odvjetnika da na sudu pokuša izboriti bolju cijenu za oduzetu zemlju.

Dio zemlje bit će oduzet i **Bojanu Joziću**, poljoprivredniku iz salaša Nenadić. On je imao više sreće, jer mu cesta ne prolazi sredinom parcele, već krajem tako da mu je oduzet dio zemlje s kraja. »Već godinu dana je prošlo kako su to zemljište isparcelizirali i uveli u katastar. Koliko znam tek nekoliko njih u Nenadiću je dobilo rješenje da im je zemlja oduzeta, ali nigdje nije napisan iznos obeštećenja, već piše kako će naknada biti utvrđena naknadno. Nezvanično kažu bit će plaćeno 200 dinara po četvornom metru. To je kao da su za jutro platili nešto iznad 10.000 eura, a tako se sada i kreću cijene. Naravno mi bi da nam se plati po cijeni za građevinsku zonu, jer je to sada pretvoreno u građevinsku zonu. Pitanje je kako će proći, jer je nama prvo oduzeto poljoprivredno zemljište, pa su ga tek onda pretvorili u građevinsku zonu. Angažirali smo odvjetnika. On je kazao da sačekamo i vidimo koja će cijena biti, pa idemo na sud, ali evo ništa se ne dešava godinu dana«, kaže Bojan.

Kontaktirali smo i jednog od odvjetnika da bi čuli na čemu temelje tužbe koje su obećali poljoprivrednicima, ali je on odbio govoriti o tome uz obrazloženje da su svojim klijentima sve objasnili i da će učiniti sve što je u interesu vlasnika oduzete zemlje koje zastupaju.

Sombor dobija izlaz na autocestu

Brza prometnica nazvana »Osmijeh Vojvodine« koja će povezati granicu s Mađarskom kod Berega i s Rumunjskom kod Nakova i Srpske Crnje bit će duga 175 kilometara. Prva dionica koja treba biti izgrađena duga je 22,7 kilometara, a ići će od Berega do sadašnje obilaznice oko Sombora, što znači da će prijeći i preko rječice Plazović. Dalje će se graditi cesta prema Vrbasu i to tako što će zaobići sva mjesta od Sombora do Vrbasa, gdje će se uključiti na autocestu E-75. Prije Srbobrana cesta će ići lijevo prema Bečeju i dalje do Kikindi zaobilazeći i na toj dionici sva naselja. Imat će četiri trake, svaka širine 3,5 metara, a maksimalna dozvoljena brzina bit će 100 kilometara na sat. Kada bude izgrađen put između Sombora i Novog Sada i dalje Beograda bit će znatno kraći. Do Novog Sada bit će potrebno sat vremena, a sada je to minimum sat i pol.

Z. V.

Treći skup obitelji Dulić

Razgranata Dulićeva grana

»Dragi mladi, nemojte čekati da ostarite pa da vas počne zanimati vaše podrijetlo i vaši korijeni, tko su vam srodnici i tko je sve naš, jer polako nas je sve manje onih koji će vam na ta pitanja moći dati odgovore«, kazao je Franjo Dulić Fratrov

U nedjelju, 20. kolovoza, u Đurđinu je održan treći obiteljski skup Dulića. **Franjo Dulić Fratrov**, čovjek s neizmjernim znanjem o obitelji Dulić, ujedno i glavni inicijator trećeg skupa Dulićevih, rekao nam je nešto više o povijesti, obiteljskom stablu, ali i onome što je obveza novijih generacija Dulića. »Obiteljsko stablo koje je pred nama je treće po redu koje je izrađeno. Prvo stablo je nastalo 1859. godine, napravio ga je **Ivan Dulić** koji je rođen 1800., a umro 1868. godine. **Mate Dulić** je 1905. godine napravio drugo stablo. Posljednja dopuna i izrada stabla bila je 2004. godine. Drugi skup kojeg je nas petero organiziralo je bio 23. 8. 1997. godine, od tada smo započeli proces prikupljanja podataka kako bi se što kvalitetnije izradilo treće stablo. Bilo nam je bitno pronaći umjetnika koji će na adekvatan način oslikati ono što smo mi zahtijevali. Budući da se ne bavimo profesionalno istraživanjem, taj proces je dosta potrajao. Vjerodostojnost ovoga stabla potvrđuje Papinska bula koju je pet Dulićana s preteljima, predvođeni **Matijom Dulić** dobilo od Pape Klementa XIV. prije točno 250 godina, dakle 1773. godine. Glavni razlog njihovog odlaska bio je taj da izmole od Pape blagoslov i oprost grijeha za cijelu familiju Dulić. Tu Papinsku bulu je pokojni vlač. **La-zar Ivan Krmpotić** našao kod jedne stare žene koja je s njom pokrivala boce pekmeza u ostavi. Hvala Bogu, on je to vidio, znao vrijednost tog dokumenta i sačuvao ga, te možemo njemu biti zahvalni što smo danas u posjedu Papinske bule«, ističe Franjo Dulić.

Susret na svakih 26 godina

Pavle Dulić Židoranov (kojeg su svi zvali Pajica Dulić Židoran) je bio inicijator i glavni organizator prvog skupa Dulićevih 1971. Ove godine je njegova kćerka **Marina** (sada udana **Skenderović**) bila počasna gošća. Drugi glavni organizator bio je **Bolto Dulić Batakov**, inženjer i arhitekt, koji je graditelj mnogih sakralnih objekata u Subotici, a potekao je s đurđinskih salaša. Njihov san je bio da se napravi i Veliko Dulićevo prelo. Do sada još nije došlo do realizacije tog plana, a Franjo Dulić otkriva kako je to sljedeća aktivnost kojom će se baviti.

»Direktno sam pokrenuo inicijativu i okupio organizacijski odbor u siječnju ove godine. Okupili smo se na mom salašu i krenuli s radom. Trebalo nam je nažalost

opet 26 godina, vjerojatno bi bilo ranije da nije bilo korone. Rezultat rada i energije koji su uloženi bio je treći skup Dulića koji je održan u nedjelju. U organizaciji trećeg obiteljskog skupa su bili **Mirjana i Nikola (Ražnjevi)**, **Igor (Barnin)**, **Vlatko (Kurjakov)**, **Damir (Kurjakov)**, **Ivo (Kumov)**, **Pajo (Morkanov)**, **Ivica (Tavankut)**, **Šandor (Novi Sad)**, **Željko (Brkonjin)**, **Klara (Fratrova)** i **Franjo (Fratrov)**, sve Dulićevi. Bilo je pomoći od mnogih drugih koji su svojim radom i trudom doprinijeli ovoj ideji. Imali smo i izložbu starih slika Dulića, što je bila ideja **Ivane Dulić Marković Trinajste** i hvala joj na tome. Jedan od problema nam je bio što je skup organiziran u jeku sezone godišnjih odmora, inače bi nas bilo puno više, pa ni u duplo veću šatru ne bi stali«, ističe Franjo Dulić.

»Voljeli bismo da kod mladih postoji veći nivo interesiranja, te da naš koji smo na zalasku karijere zamijene i nastave u nastojanjima očuvanja loze. Cilj nam je sljedeći skup organizirati za 10 godina, moramo intenzivirati održavanje odnosa, previše je dugačak period od 26 godina. Moramo biti zahvalni Ivanu i Mati Duliću koji su napravili stabla, svim dosadašnjim organizatorima skupova Dulića, što postojimo u ovom pisanom i slikanom obliku«, zaključuje Franjo Dulić Fratrov.

U svom obraćanju na samom skupu, Franjo Dulić Fratrov istaknuo je sljedeće: »Dragi mladi, nemojte čekati da ostarite pa da vas počne zanimati vaše podrijetlo i vaši korijeni, tko su vam srodnici i tko je sve naš, jer polako nas je sve manje onih koji će vam na ta pitanja moći dati odgovore. Čuvajte svoj identitet, radite i molite za ovu obitelj, za svoju obitelj Dulić.«

Posebnost u brojnosti i tradiciji

Nakon svete mise, razgovarali smo s **Draženom Dulićem Barninim**, svećenikom iz obitelji Dulić. »Iz neke duhovne vizure, lijepo je što smo započeli naše obiteljsko druženje svetom misom. Uvijek treba zahvaliti dragom Bogu na ovim darovima i životu koji imamo. Lijepo je kada se tako jedna velika obitelj skupi poneki put, nadam se u budućnosti češće, ali dobro je i ovako nakon 26 godina biti skupa na jednome mjestu. Mnogi ljudi više nisu s nama, a bitno je da se prisjetimo i te stare obitelji.«

Ivica Dulić iz Tavankuta objašnjava kako njegova grana Dulića nema prdačno prezime: »Otac mi je umro prije

dvije godine, on je otišao na onaj svijet s uvjerenjem da nemamo naše prdačno ime i ja podržavam to mišljenje. Ono što je interesantno, čukundjed je zadnji upisani na našoj grani. Ja sam zahvaljujući mojoj majki istraživao tu našu lozu, pradjedovu braću i njegovog oca, sve mi je prenijela dok je bila živa. Sad se šalim zašto se nije produživalo, a ima nas, možda neki brat s bratom nije pričao pa zato nije upisano. Mi smo tavankutska grana Dulićevih.« Ističe još kako se Dulićevi nalaze češće u svojim užim obiteljskim krugovima, ali kako je izuzetno važno sačuvati ovakav koncept gdje se skupe Dulići iz svih krajeva svijeta.

Igor Dulić Barna, kao jedan od mlađih članova obitelji Dulić ističe ljepotu očuvanja tradicije s kojom se rijetko koja obitelj može pohvaliti. U razgovoru nam je otkrio kako u današnjem dobu internetske komunikacije živa riječ i dalje ima jači utjecaj nego objava na digitalnim platformama. »Pokušali smo okupljanje reklamirati preko internetskih medija i smatrali da će to uveliko privući ljude s obzirom da je danas ta digitalizacija nešto što nas je zadesilo. Međutim, prevarili smo se. Morali smo u zadnjim momentima koristiti starinski način, pozive i živu riječ. U svakom slučaju, definitivno nije bilo lako skupiti ljude, a mladi nisu toliko zainteresirani. Mislim da to polazi od obitelji, kako se štiju korijeni, tako i djeca kao potomci to prihvaćaju.« Po njegovom mišljenju, ima i pozitivnih strana u tome što se na svakih 26 godina do sada organizirao skup. »Ovako dobija svoju težinu, dobija na značaju. Kad se to posloži malo, točno se vidi povijest i kako ljudi koji su bili mladi prošlog puta su ostarili, mala djeca narasla, nova djeca došla i onda to daje neku draž«, zaključuje Igor Dulić Barnin.

Luka Dulić Fratrov (poznat i kao **Kikcov**) se prisjeća drugog skupa Dulićevih kada je kao dječak upoznao mnogo svojih vršnjaka. Smatra kako će se upravo ovdje na trećem skupu ponoviti ista situacija, samo će se druga djeca upoznavati. »S nekim bližima njeguješ bolje odnose, a druge obnavljaš ovdje gdje smo svi zajedno. U suštini, održavamo obiteljske kontakte da se djeca međusobno upoznaju. Rasprostranjeni smo svugdje, gdje god se okrenemo imamo poznanstva, znaš kome se javiti za mnogo toga, što je po meni najveće bogatstvo.«

Kćerka Luke Dulića kojoj je 12 godina, aktivno trenira nogomet. Istog dana je imala utakmicu, ali je rekla treneru: »Ne mogu u nedjelju doći na utakmicu, skup je Dulićevih, na to se mora ići!« Kroz taj primjer Luka nam ističe koliko je bitno djecu odgajati u duhu očuvanja obiteljske tradicije.

Klara Dulić Ševčić Fratrova za *Hrvatsku riječ* imala je reći: »Osobito mi je drago što sam mogla biti sudionicom ovakvoga skupa. Mnoge obitelji imaju slične skupove, ali mislim da je naša posebnost u brojnosti i tradiciji održavanja. O tome je li i koliko je ovo važno svjedoči ne samo broj okupljenih, nego i ljepota zajedništva i atmosfera koja je vladala toga dana. Nositi prezime Dulić je i ponos i obveza: ono nas veže uz naše korijene, različitim povijesnim svjedočanstvima pokazuje i danas važne sastavnice našega identiteta. Znamo tko smo i što smo, a to je ujedno i važan putokaz za budućnost – kamo trebamo ići. Lijepo je zvati se (i dalje i) Dulić«, završava s osmijehom naša sugovornica.

Ivan Ušumović

Susret mladih na Čikeriji 2023.

Čikerijada

Čikerija, zaseok na samom sjeveru Bačke, smješten između Mirgeša i Tavankuta bio je u subotu, 19. kolovoza ispunjen molitvom, igrom i smijehom više od 150 djece, mladih, članova obitelji iz Subotice, Tavankuta i okolnih naselja – sudionika *Čikerijade*. Prvi ovakav duhovno-sportsko-rekreativni dan, na koji gotovo svi dolaze biciklima, 2000. godine je organizirao vlč. **Marinko Stantić**, da bi ga nakon deset godina pauze prošle godine obnovili župni vikar u crkvi sv. Jurja u Subotici vlč. **Tomislav Vojnić Mijatov** i župnik subotičke župe Uskrsnuće Isusovo vlč. **Vinko Cvijin** uz podršku Povjerenstva za pastoral mladih Subotičke biskupije.

Zajedništvo kroz molitvu i igru

Kraj ljeta bila je prigoda da nove generacije mladih vjernika dožive zajedništvo, druženje u prirodi u čikerijanskoj šumi, ali nadasve da slave Boga kroz molitvu i pjesmu. O cilju susreta, te kako je protekao ispričao nam je jedan od organizatora, vlč. Tomislav Vojnić Mijatov.

»Cilj susreta je okupljanje mladih katolika u prirodi kako bi zajedno proveli dan u molitvi, upoznavanju jedni drugih, sportskim aktivnostima, šetnji u šumi te kako bi gradili zajedništvo i stjecali nova prijateljstva. Polazak iz Subotice bio je u 9.30 sati ispred župe Uskrsnuće Isusovo, a blizu 60 mladih vjernika koji su pošli biciklima predvodio je vlč. Vinko Cvijin. Oko 11 sati okupili su se na starom mjestu susreta, kod čikerijanskog križa. Susret je započeo euha-

ristijskim slavljem koje je predvodio vlč. **Dušan Balažević**, kapelan u crkvi Uzvišenje svetog Križa u Srbobranu. Pod misom je ispovijedao vlč. **Andrija Anišić**. Pjevanje na misi animirao je zbor mladih iz Župe Presveto Srce Isusovo u Tavankutu uz vodstvo orguljašice **Elizabete Balažević**. Nakon mise uslijedio je sportsko-rekreacioni dio susreta. Mladi su bili podijeljeni u timove te su igrali nogomet, odbojku, badminton, a najmlađi sudionici imali su priliku u hladovini igrati društvene igre, plesati, crtati, razgovarati. Prijepodne bila je prilika, za sve sudionike, vožnja špediterom po šumi, što su mladi oduševljeno dočekali. U 14 sati bio je zajednički ručak na otvorenom. Za vrijeme ručka mladi vjernik **Petar Huska** održao je prigodni nagovor o iskustvu susreta mladih u Lisabonu te njegov osobni susret s papom Franjom za vrijeme bdjenja. Nakon ručka održane su 'igre bez granica' i 'vodene igre' koje su realizirali članovi Dobrovoljnog vatrogasnog društva (DVD) Tavankut. Susret je završen u popodnevним satima.«

Velečasnog Vojnića Mijatova snimili smo pored obnovljenog čikerijanskog zvona, a ideja za obnovom rodila se

na prošlogodišnjoj *Čikerijadi*, tijekom koje je pao led. Budući da je prethodnu noć u Subotici grmjelo i padala je kiša, pitali smo ga je li se zvonilo na Čikeriji.

»I sinoć i danas ujutro kad sam došao, izmolio sam sve molitve koje sam našao, a koje se trebaju moliti da ne bi bilo leda. Također, zvonili smo više puta, tako da hvala Bogu kap kiše od jutros nije ovdje pala. Baš sam promatrao vremensku prognozu i vidio oblak kako odlazi prema Mađarskoj i samo malo dodiruje Čikeriju. Tako da, zvono ima svoju svrhu.«

Zadovoljni sudionici

Martina Stantić, animatorica iz Tavankuta:

»Ovo mi je drugi put da sam na *Čikerijadi*, a zadatak mi je da pomognem organizatorima, kao i da animiram djecu i pomognem im oko raznih igara. Donijeli smo društvene igre, imamo lopte, pribor za crtanje, bit će i tzv. vodenih igara, plesa...«

Anđela Stantić (15 godina) iz Tavankuta:

»Drugi put sam na *Čikerijadi* i jako mi se sviđa jer ima jako puno mladih, svi su pozitivni. Igrali smo odbojku, nogomet, vozili smo se na špediteru i to mi se najviše sviđelo. Cijeli dan nam je organiziran, imamo hranu i piće, družimo se, znači sve je super.«

Matija Matković (13 godina) iz Subotice:

»Došao sam na Čikeriju biciklom iz grada. Krenuli smo oko pola 10 i trebalo nam je oko sat vremena da stignemo. Na pola puta smo imali pauzu desetak minuta za osvježanje. Sudjelujem u sportskim igrama.«

Katarina Vujković Bukvin (8 godina) iz Tavankuta:

»Prvi put sam tu i sve mi se jako sviđa. Sigurno ću doći i nagodinu.«

Čikerijada je održana pod pokroviteljstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, te uz pomoć pojedinaca, firme *Venera bike* i DVD-a Tavankut.

I. Petrekanić Sič
FOTO: Klara Dujak

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: II-464-206/2023
Dana: 14.08.2023.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Temeljem članka 99. stavak 5. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, broj 72/2009, 81/2009-ispravak, 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr. zakon, 9/2020, 52/2021 i 62/2023) i članka 16. Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranju prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/2015 i 53/2016),

Gradonačelnik Grada Subotice donosi

ODLUKU

O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA ZA OTUĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (ZEMLJIŠTE) U JAVNOM VLASNIŠTVU GRADA SUBOTICE RADI IZGRADNJE U POSTUPKU JAVNOG NATJEČAJA (DRAŽBA)

I. Predmet otuđenja

1. parc. br. 17762/8 u površini 01ha 24a 15 m², upisana u list nekretnina br. 1383 K.O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

2. parc. br. 17762/9 u površini 01ha 24a 31 m², upisana u list nekretnina br. 1383 K.O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

3. parc. br. 17762/2 u površini 92a 40 m², upisana u list nekretnina br. 1383 K.O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice.

II. Komunalna opremljenost

1. parc. br. 17762/8 K.O. Novi grad, ima mogućnost priključka na izgrađeni javni vodovod i javnu kanalizaciju, ima asfaltiranu pristupnu cestu i javnu rasvjetu. Nema izgrađeni nogostup.

2. parc. br. 17762/9 K.O. Novi grad, ima mogućnost priključka na izgrađeni javni vodovod i javnu kanalizaciju, ima asfaltiranu pristupnu cestu i javnu rasvjetu. Nema izgrađeni nogostup.

3. parc. br. 17762/2 K.O. Novi grad, ima mogućnost priključka na izgrađeni javni vodovod i javnu kanalizaciju, ima asfaltiranu pristupnu cestu i javnu rasvjetu. Nema izgrađeni nogostup.

III. Urbanistički uvjeti

Kat. parc. br. 17762/8, 17762/9 i 17762/2 K.O. Novi grad čine blokovi C, D i E, a koji su namijenjeni višeobiteljskom stanovanju s poslovanjem.

Minimalna veličina parcele u zoni višeobiteljskog stanovanja s poslovanjem je cca 1000 m², dok je minimalna širina 30 m.

U zoni VIŠEOBITELJSKOG STANOVANJA dozvoljena je gradnja sljedećih objekata:

- VIŠEOBITELJSKI stambeni, stambeno-poslovni ili poslovno-stambeni objekt (minimalno 4 stambene jedinice)
- **prateći objekti stanovanja u cilju osiguranja dopunskih sadržaja stanovanja i to: garaža, parkirališta, dječjih**

igrališta, sadržaja sporta, nadstrešnica i infrastrukturnih objekata (kotlovnica, trafostanice...) i sl.

– dijelovi objekta prizemlje (dijelovi orijentirani prema ulicama Segedinska cesta, Vuka Mandušića i Jug Bogdana i prvi kat samo kao cjelina s prizemnim dijelom) mogu biti namijenjeni poslovanju koje je kompatibilno sa stanovanjem.

Kompatibilne namjene u zoni su trgovina, ugostiteljstvo, obrti i druge usluge, kao i ostali objekti javne namjene koji mogu biti u svim oblicima vlasništva, sport i rekreacija.

– Maksimalni indeks zauzetosti parcele je 50 %.

Na parcelama namijenjenim poslovanju, maksimalni indeks zauzetosti je 50 %, a ukoliko je parkiranje osigurano u podzemnoj etaži, maksimalni dozvoljeni indeks zauzetosti je 60 %.

Maksimalna katnost objekata je P+5+Pe (povučena etaža). Maksimalna visina vijenca povučene etaže je 23,0 m.

Minimalni postotak zelenih površina na čestici iznosi 20 %, ne računajući eventualne ozelenjene površine za parkiranje.

Nije dozvoljeno ograđivanje parcela.

Broj parkirnih mjesta, odnosno garaža treba dimenzionirati u odnosu na planirani broj stanova i poslovnih prostora tj. 1 parkirno – garažno mjesto na jedan stan odnosno za poslovanje na 70 m² korisnog prostora.

U cilju arhitektonsko-urbanističke razrade predmetnih blokova C, D i E propisuje se obavezna izrada Urbanističkog projekta.

Rok za podnošenje urednog zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole:

Osoba koje stječe vlasništvo (u daljnjem tekstu: Stjecatelj) obvezuje se tijelu nadležnom za izdavanje građevinske dozvole, u roku od osam mjeseci od dana sklapanja ugovora o otuđenju zemljišta podnijeti uredan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekta čija je izgradnja predviđena važećim planskim aktom.

IV. Tržišna cijena zemljišta

Početna cijena (tržišna vrijednost) zemljišta koje se otuđuje je:

1. parc. br. 17762/8 K.O. Novi grad u površini 01ha 24a 15 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 72.346.425,00 dinara, iznos pologa: 21.703.927,50 dinara,

2. parc. br. 17762/9 K.O. Novi grad u površini 01ha 24a 31 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 72.439.662,00 dinara, iznos pologa: 21.731.898,60 dinara,

3. parc. br. 17762/2 K.O. Novi grad u površini 92a 40 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 53.844.621,00 dinara, iznos pologa: 16.153.386,30 dinara.

Tržišnu vrijednost zemljišta utvrđuje ovlašteni sudski vještak.

Tržišna cijena zemljišta ne može biti niža od cijene utvrđene aktom nadležnog poreznog tijela.

Sudionici javnog natječaja (u daljnjem tekstu: dražbe) dužni su uplatiti polog (zajamčeni iznos) koji predstavlja iznos u visini od 30 % od početne cijene zemljišta, na depozitni račun Grada Subotice br. 840-1027804-55 s pozivom na broj 69-236, model 97.

Sudionik dražbe koji ne ostvari pravo na kupnju zemljišta, uplaćeni polog vratit će u roku od 10 (deset) radnih dana od dana provedenog postupka (visina iznosa koji se vraća jed-

naka je dinarskom iznosu uplaćenom na ime pologa), osim ako sudionik odustane od svoje ponude ili ne pristupi dražbi.

V. Postupak dražbe

Postupak dražbe provodi Povjerenstvo za građevinsko zemljište (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Na dražbi mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe koje dostave pismene prijave na adresu: Subotica, Trg slobode 1, putem Službe za opću upravu i zajedničke poslove Gradske uprave Subotica, u uslužnom centru, u prizemlju Gradske kuće, šalter broj 16 i 17 ili poštom.

Prijave se dostavljaju u zatvorenoj omotnici s naznakom »Prijava na oglas za otuđenje građevinskog zemljišta u javnom vlasništvu Grada Subotice - NE OTVARATI«.

Prijave se dostavljaju Povjerenstvu za građevinsko zemljište putem Tajništva za imovinsko-pravne poslove, Službe za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište.

Na poleđini se upisuje naziv i adresa podnositelja prijave, broj telefona i ime i prezime ovlaštene osobe za kontakt.

Oglas je otvoren od 25. 8. 2023. godine, zaključno s 25. 9. 2023. godine, što predstavlja rok za dostavu pismenih prijava.

Prijava dostavljena putem pošte smatra se pravodobnom ukoliko se dostavi u navedenom roku, a u pisarnicu Gradske uprave bude zaprimljena najkasnije do 29. 9. 2023. godine.

Prijava pravne osobe sadrži: puni naziv i sjedište, matični broj, porezni identifikacijski broj i broj rješenja o registraciji kod nadležnog tijela.

Prijava se ovjerava potpisom i pečatom ovlaštene osobe.

Prijava fizičke osobe sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstveni matični broj građana, a ukoliko je osoba poduzetnik i podatke o upisu u registar nadležnog tijela (broj, datum i naziv tijela) i porezni identifikacijski broj.

Prijava treba sadržavati sve podatke o parceli za koju se ista podnosi.

Uz prijavu se prilaže:

- izvornik ili ovjereni preslik akta o registraciji (Izvadak iz APR-a) za pravne osobe,
- preslik osobne iskaznice ili putne isprave za fizičke osobe,
- rješenje o upisu trgovine u Registar – za poduzetnike,
- dokaz o uplati pologa,
- izjava o prihvaćanju svih posebnih uvjeta iz oglasa i
- za osobe koje zastupa punomoćnik, ovjerena punomoć od strane javnog bilježnika.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koje dostave pravodobnu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje po zahtjevu Povjerenstva za građevinsko zemljište otklone nedostatke prijave.

Prijava se dostavlja za svaku parcelu posebno.

Zemljište se otuđuje sudioniku dražbe koji ponudi najveću cijenu za predmetno zemljište, a koja se naknadno ne može umanjivati.

Sudioniku na dražbi čija se ponuda prihvati, uplaćeni polog uračunat će se u kupoprodajnu cijenu i oduzeti od vrijednosti postignute na dražbi.

Dražbu otvara predsjednik ili ovlaštani član Povjerenstva i utvrđuje:

1. Broj pravodobnih i potpunih prijava
2. Broj nepravodobnih i nepotpunih prijava
3. Nazive odnosno imena sudionika koji su stekli pravo sudjelovanja

4. Nazočne sudionike javne dražbe, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li urednu punomoć – ovlaštenje da sudjeluju na dražbi.

Dražba se provodi prema postupku kako slijedi:

1. Predsjednik ili ovlaštani član Povjerenstva objavljuje početni iznos koji je predmet dražbe i poziva sudionike da isti iznos prihvate,

2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos gubi pravo na povrat uplaćenog pologa,

3. Predsjednik ili ovlaštani član Povjerenstva poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene, uvećane za najmanje 1 % od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude,

4. Sudionici se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke,

5. Predsjednik ili ovlaštani član Povjerenstva pokretom ruke dozvoljava sudioniku koji se najranije javio, da da svoju ponudu,

6. Sudionik dražbe dužan je reći u ime kojeg ponuditelja koji iznos nudi,

7. Predsjednik ili ovlaštani član Povjerenstva tri puta pita daje li netko više od najvećeg, prethodno ponuđenog iznosa i nakon trećeg poziva konstatira koji je najveći iznos ponuđen i ime ponuditelja koji stječe pravo na stjecanje zemljišta.

Svaki sudionik dražbe, tijekom rada Povjerenstva ima pravo davati primjedbe na rad Povjerenstva i na tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Nakon završetka postupka dražbe, gradonačelnik Grada Subotice donijet će Rješenje o otuđenju zemljišta.

Rješenje se dostavlja svim sudionicima u postupku.

Stjecatelj je dužan najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o otuđenju zemljišta, s Gradom Subotica sklopiti ugovor o otuđenju zemljišta.

Ukoliko Stjecatelj ne sklopi ugovor o otuđenju u navedenom roku, Rješenje o otuđenju zemljišta stavlja se izvan snage bez prava Stjecatelja na povrat uplaćenog pologa za sudjelovanje na dražbi.

Stjecatelj zemljišta cijenu zemljišta postignutu na dražbi plaća jednokratno u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o otuđenju.

Stjecatelj zemljišta preuzima zemljište u viđenom stanju.

Sudionik dražbe koji smatra da je zemljište otuđeno suprotno odredbama zakona, te da mu je na taj način povrijeđeno pravo, može podnijeti tužbu nadležnom sudu za poništenje ugovora u roku od osam dana od dana saznanja za sklapanje ugovora, a najkasnije 30 dana od dana sklapanja ugovora.

Postupak dražbe u svemu ostalome provest će se prema odredbama Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranja prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/2015 i 53/2016).

Dražba će se održati dana 9. 10. 2023. godine, s početkom u 12 sati u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode br. 1.

Kompletan tekst Oglasa bit će objavljen u *Službenom listu Grada Subotice*, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode br. 1, u razdoblju od 25. 8. 2023. godine do 25. 9. 2023. godine, na internetskoj stranici Grada Subotice, www.subotica.rs, u rubrici »Natječaj i oglasi« i u lokalnim listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*.

Sve informacije u svezi oglasa mogu se dobiti u Službi za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište, II. kat, ured broj 238/3 ili na telefon: 024/626-842, svakog radnog dana od 8 do 12 sati.

Gradonačelnik, Stevan Bakić v.r.

Zbirka pjesama Franje Ivankovića

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica Subotica u sunakladi s obitelji Ivanković tiskala je nedavno knjigu sabranih stihova **Franje Ivankovića** pod naslovom *Imati i dati : pjesme moje duše*. Ovo je književni prvijenac ovoga autora, a povod za knjigu bio je pjesnikov 85. rođendan. Knjigu je uredila i predgovorila **Katarina Čeliković**.

Autor piše na hrvatskom književnom jeziku, a voli i svoju bunjevačku ikavicu. Glede

tema, Ivanković piše o zahvalnosti i ljubavi prema Bogu, prijatelju i obitelji, napose prema životnoj suputnici, unukama i unucima, djeci. Piše lirski nježno, jednostavno i otvoreno, optimistično i s dozom humora.

Franjo Ivanković rođen je 1937. u Subotici. Pjesme je počeo pisati početkom 90-ih prošloga stoljeća, a do sada su mu stihovi objavljivani u kalendaru *Subotička Danica* te u zbirkama *Lira naiva*.

Bodroški bećari u Piškorevcima

PIŠKOREVCI – U Piškorevcima (Hrvatska) od 18. do 20. kolovoza održana je tradicionalna manifestacija *Piškorevački sokaci*. U tri dana s raznolikim tematskim sadržajima posjetitelji manifestacije su mogli uživati u baštini domaćina kroz predstavljanje nošnje, kroz radionice za djecu i odrasle, predstavljanje tradicijskih zanata te folklorne nastupe. Drugog dana manifestacije nastupilo je devet folklornih skupina koje su se predstavile kroz prikaze običaja, plesne i pjevačke nastupe. Među njima nastupila je i muška pjevačka skupina *Bodroški bećari* koja djeluje u sastavu KUDH-a *Bodrog* iz Monoštor. *Bećari* su se odlično pokazali te od publike izmamili veliki pljesak. Gostovanje skupine *Bodroški bećari* financijski je podržao Središnji državni ured za Hrvate izvan RH.

Likovna kolonija u Bezdanu

BEZDAN – Hrvatska udruga *Bezdanska marina* organizirala je po šesti puta svoju likovnu koloniju u Bezdanu. Sudjelovalo je čak 28 slikara iz Srbije, Hrvatske i BiH koji su stvarali u ugodnom ambijentu Ekološke učionice Ba-

račka. Nastala su brojna likovna djela: pejzaži, »mrtve prirode«, ali i slike s drugim motivima, kaže predsjednica udruge *Bezdanska marina* **Vesna Zelenika**. Održavanje kolonije podržali su Grad Sombor, HNV i Središnji državni ured za Hrvate izvan RH.

XV. Likovna kolonija Ivan Gundić Čiso – Dalmata

KUPUSINA – HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića organizira XV. likovnu koloniju *Ivan Gundić Čiso – Dalmata*. Kolonija će biti održana sutra (subota, 26. kolovoza) u Lovačkom domu u Kupusini.

Lira naiva 2023. u Podcrkavlju u Hrvatskoj

PODCRKAVLJE – Hrvatska čitaonica Subotica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri KD-u *Ivan Antunović* Subotica priređuju 21. susret hrvatskih pučkih pjesnika pod nazivom *Lira naiva 2023.* u Podcrkavlju (Hrvatska) u subotu, 16. rujna. Za susret je pripremljena zbirka izabranih stihova sudionika ovoga susreta pod naslovom *Duša od zlata* za koju je izbor sačinila **Klara Dulić Ševčič**, a uredila ju je **Katarina Čeliković**.

Općina Podcrkavlje je domaćin ovog susreta, a poznata je kao rodno mjesto velikog hrvatskog pjesnika **Dragutina Tadijanovića**.

Damir Urban i Camerata Novi Sad

NOVI SAD – U Novom Sadu će 22. rujna biti svečano otvoren novi, internacionalni filmski festival prvog i drugog filma – Novi Sad film festival. Filmski program bit će ispraćen i brojnim muzičkim nastupima, a kruna otvorenja manifestacije bit će koncert jednog od najuglednijih rock glazbenika u regiji – **Damira Urbana** i njegove četvorke, koji će nastupiti u Srpskom narodnom pozorištu, uz prestižni gudački sastav *Camerata Novi Sad*. Ulaznice za ovaj koncert mogu se pronaći na Gigstix prodajnim mjestima ili online na new.gigstix.com.

Euharistijski kongres u Bečeju, izgradnja ceste Subotica – Kelebija

19. kolovoza 1930. – *Obzor* piše da je 17. kolovoza održan u Subotici predstanak za organizaciju jugoslavenskog društva za odgoj, kojega je osnovao profesor Pravnog fakulteta **Ferdo Nikić**. Na sastanku je govorio bivši zastupnik **Marko Jurić**, banski vijećnik za Suboticu. On je rekao da su poslije 6. siječnja (šestosiječanjska diktatura) i 3. listopada (proglašenje Kraljevine SHS u Kraljevinu Jugoslaviju) »Bunjevci izjednačeni s ostalim velikim plemenima našega naroda a naročito sa Srbijom«.

20. kolovoza 1937. – *Subotičke novine* pišu da je 14. kolovoza održan euharistijski kongres u Starom Bečeju. Biskup **Ljudevit Budanović** je bio svečano dočekan. Prošao je osvijetljene ulice grada uz oduševljeno klicanje puka koji je obrazovao špalir dug oko jedan kilometar. Budanović je pod vedrim nebom održao misu. Održao je na kraju govor na hrvatskom, mađarskom i njemačkom. Na hrvatskom

su govorili **Blaško Rajić** i **Ljudevit Vujković Lamić**. »Lj. Vujković je u jezgrovitom i krasnom govoru iznio preko svoje teme: 'Natrag Kristu, natrag katolicizmu' današnje teške prilike u koje je čovječanstvo palo radi pomanjkanja žive vjere i ljubavi prema izvoru vječnosti i istine: Kristu«, pišu novine.

21. kolovoza 1920. – *Subotičke novine* kritički reaguju na vijesti o pregovorima Narodne radikalne stranke i predstavnika predratnih (mađarskih) vlasti u Subotici o rušenju tzv. bunjevačke uprave u Subotici: »Ružna vist je izbila na javu. Pogadjaju se u Subotici i po Vojvodini Srbi Radikali i vodje prošlog režima. Ovi bi dobili od radikala ustupke, škole i zvanije, a radikali žele od njih bunjevačke vokšove. I jedni i drugi lipo cine i svoje slavensko ubedjenje i svoje Bunjevce trgovali bi kao robom ili robovima.«

22. kolovoza 1920. – *Neven* donosi članak **Josipa Vukovića Đide**, koji negoduje nad činjenicom da srpske političke snage pregovaraju s predstavnicima bivših mađarskih vlasti. »Dakle rabota radikala nimalo nije na svome

mestu. Zar će Vojvodina bit blažena sa jednim radikalnim zastupnikom više ako u Suboticu dodje za načelnika dr. Lazo Lipozenčić ili čak dr. Biro Karolj.«

23. kolovoza 1930. – *Obzor* piše o izgradnji ceste Subotica – Kelebija: »Subotica, 22. kolovoza. Izgradnja ceste izmedju Subotice i Kelebije je jedno vrlo važno komunalno pitanje, jer tim putem dobiva Subotica direktnu i najbolju vezu sa granicom. Osim toga u Kelebiji su od vjekada živjeli Hrvati, pa je ovaj kraj pošto je bio opozicionalni za vrijeme Mađara, bio sputavan u svome razvitku.«

24. kolovoza 1939. – *Hrvatski dnevnik* piše da predsjednik Subotičkog nogometnog podsaveza izvjesni **Sele** (glavni funkcioner ŽAK-a) i tajnik SNP-a **Nestor Sege-dinski** (tajnik ŽAK-a) moljakuju subotičko redarstvo da zabrani utakmice NK *Bačka*. Člankopisac piše u čudu: »Baš bi oni morali zahvaljivati Hrvatskoj športskoj slozi (vrhovno športsko tijelo Banovine Hrvatske), jer da nije HŠŠ-a ne bi ni ŽAK bio u ligi Jugoslavenskog nogometnog podsaveza.«

25. kolovoza 1882. – List *Bunjevac* (Sombor) prikazuje *Raspravu Ivana Antunovića*. O Antunoviću piše: »Jedna od najsajnijih zvijezda na obzoru ugarskih Hrvata bez dvojbe je biskup Ivan Antunović. On je pravi dobrotvor svom narodu, koji osjeća najpreču mu potrebu da neutone u moru magjarizacije, on zna da mu treba knjige, koja će ga od tudjiništine najbolje očuvati.«

U Zemunu otvorena izložba »AB OVO II« Josipa Šarića

PTICE – poseban fotografski izazov

Doktor arheologije **Josip Šarić** iz Beograda uspješno se bavi fotografijom, kontinuirano od 2004. godine. Nedavno je u Ateljeu i galeriji *Čubrilo*, u Milenijskoj kuli na Gardošu, otvorena njegova izložba fotografija »AB OVO II«. Nastavak je to njegove prošlogodišnje izložbe gdje se također bavio pticama.

(Ne)skladnost prirode

Izložbu je otvorio ornitolog dr. **Voislav Vasić** koji je istaknuo kako se Šarićevi radovi ističu u moru fotografija koje društvene mreže serviraju svojim korisnicima. Kod Šarićevih fotografija najviše ga je, kaže, zaintrigirao upravo pogled iz ptičje perspektive koji je oštar i daje dojam interakcije s publikom.

»Svi vole prirodu, ona je lijepa, harmonična i skladna, ptice pjevaju, a mi smatramo da je to simbol radosti nje same. No, to je njihova mreža za primanje informacija, razgovor kojim pripadnicima svoje vrste daju do znanja u kakvom su okruženju. Kada gledamo prirodu, gledamo je onako kako je želimo vidjeti, reflektiramo na nju svoje unutarnje viđenje stvarnosti, ali kada se vratimo u realnost, kada je gledamo, ona nije skladna, o čemu svjedoče katastrofe koje se događaju ovih dana«, zaključio je dr. Vasić.

Strpljivo čekanje

U razgovoru s Josipom Šarićem nametnulo se vrlo jednostavno pitanje vezano uz motive fotografija, jesu li ptice za ovog umjetnika simbol slobode ili je inspiracija u nečem sasvim drugom?

»Ptice za mene prvenstveno predstavljaju poseban fotografski izazov. One su dinamične, neuhvatljive, često nepredvidive. Svaka vrsta ima svoj modus ponašanja, a u okviru jedne vrste ne ponašaju se sve jedinke po istom obrascu. Zbog svega toga fotograf paralelno s unaprijeđenjem svojih fotografskih vještina mora učiti o pticama. A kada se upusti u tu avanturu, fotograf ptica mora promijeniti i sebe jer se od njega očekuje upornost, strpljenje,

Josip Šarić (Zemun, 1957.) diplomirao je, magistrirao i doktorirao arheologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Beogradu. Radni vijek proveo je u Arheološkom institutu kao znanstveni suradnik, prvenstveno kao honorarni suradnik Arheološkog instituta u okviru projekta Arheologija Srbije. Njegov stalni angažman na institutu započeo je 1996. godine. Fotografijom se, s dužim i kraćim prekidima, bavi od osnovne škole, kontinuirano od 2004. godine.

požrtvovnost. Mora biti spreman djelovati u najrazličitijim situacijama: probijati se kroz šipražje i blato, satima strpljivo čekati na jednom mjestu pticu, podnositi i vrućinu i hladnoću.

Autor je pojasnio i naziv izložbe: *ab ovo*, u prijevodu s latinskoga znači *od jajeta, od starih vremena*. Dok je u starom Rimu sintagma bila vezana za neki događaj koji se dogodio u dalekoj prošlosti, Šarić je povezuje s ptićima koji se izlegu iz jajeta.

Ekološka poruka

Izložba otvara brojna pitanja te ima i ekološku poruku.

»Iako su fotografije s izložbe nastale u samo godinu dana, one odražavaju bogatstvo ptičjeg svijeta na jednom uskom prostoru, a to dodatno može otvoriti brojna pitanja: koliko smo svjesni prisutnosti ptica (i drugih živih bića) oko nas, što znamo o njima, kolika je brojnost pojedinih vrsta, jesu li i na koji način ugrožene, što činimo za zaštitu i očuvanje bioraznolikosti? Jesmo li svjesni da uništavajući njihov okoliš izravno ugrožavamo sebe? Pi-

tanja su brojna, a budućnost će pokazati koliko smo ih znali razumjeti i na njih odgovoriti na pravi način«, kaže autor.

Društveno angažirana dokumentarna fotografija ima potencijal probuditi empatiju i pokrenuti neke promjene u društvu koje je danas u najvećoj mjeri potisnuto utrkom za kapitalom i nametnutim konzumerizmom. U tom smislu, Šariću se čini da samo fotografije ptica nemaju snagu pokrenuti bilo kakvu promjenu »bez obzira na to što mogu ilustrirati eksplicitne ekološke katastrofe, poput prizora deponija na kojima se hrane rode, galebovi ili vrane, morske ptice koje se utapaju u izlivenoj nafti i tako dalje«.

»Također smatram da fotografije ptica u njihovim netačnim staništima neizravno imaju jaku poruku o okolišu, jer nas takvi prizori podsjećaju na ono što imamo i što moramo sačuvati. Nažalost, ne vidim pozitivne promjene u društvu, pogotovo ne promjene na koje je utjecala fotografija. Fotografija ostaje samo nijemi svjedok našeg ponašanja«, pojašnjava on.

M. A. K.

Ljetni tamburaški kamp

Subotički tamburaši u Pleternici

UPleternici je prošloga tjedna održan drugi po redu Ljetni tamburaški kamp, u organizaciji Javne ustanove Pleternica, Grada Pleternice i Hrvatskog društva tamburaških pedagoga. Kamp je okupio mlade tamburaše iz cijele kontinentalne Hrvatske, ali i iz Subotice (članovi HGU *Festival bunjevački pisama*) koji su šest dana radili na usavršavanju svog muzičkog umijeća. Među 50-ero polaznika bilo je troje iz subotičkog HGU-a (**Anđela Horvacki, Iva Molnar i Marko Kujundžić**), a jedna od predavačica bila je također iz HGU-a, profesorica tambure **Mira Temunović**. Ona je na kampu vodila dječji orkestar, a tako su se u njihovom repertoaru našle i skladbe karakteristične za Vojvodinu.

»Dvije trećine polaznika kampa su učenici koji su nagrađivani, mi se međusobno znamo s natjecanja. Sviralo se skoro cijeli dan, program je bio izuzetno dobro osmišljen, pun sadržaja i novih informacija. Bila je ovo prilika i za učvrstiti suradnju HGU-a s Pleternicom, ali i za neke nove suradnje, zahtjevi za prijateljstvo na društvenim mrežama stižu sa svih strana«, kaže Mira Temunović.

Osim nje, predavači su bili profesori **Saša Botički, Antun Adžić, Ivan Karadža i Zlatko Galik, Vice Zirdum** s Umjetničke akademije u Osijeku i **Da-**

mir Butković, jedan od dirigenata Šokačke rapsodije. Polaznici su vrijeme provodili i u fakultativnim izletima i programima u Pleternici (Muzej bečarca, Interpretacijski centar *Terra Panonica*...).

Kamp je završen u nedjelju, 20. kolovoza, završnim koncertom polaznika. Inače, HGU *Festival bunjevački pisama* priprema se za novi nastup u Hrvatskoj; njihov Veliki tamburaški orkestar nastupit će 3. rujna u revijalnom programu završne večeri poznatog festivala *Zlatne žice Slavonije* u Požegi.

D. B. P. / Foto: pszupanja.hr

Muzej bećarca u Pleternici

Bećarska priča za 21. stoljeće

Fenomen bećarca interpretira se na multimedijalan i interaktivan način, a postav ujedno tematizira i tradicijske prakse Šokaca, kao nositelja ovog nematerijalnog kulturnog dobra

»**D**a je bećar biti lako, bećar bi bio svatko«. Ili »Ja sam Šokac i šokačko dijete, bećarina od glave do pete«. Ovo su samo neki od brojnih bećaraca, pučkog rimovanog napjeva u dva stiha, najčešće veseloga i šaljiva karaktera. Od 2007. u Hrvatskoj bećarac, koji se veže za istok zemlje (Slavoniju, Srijem i Baranju) i tzv. Šokadiju, ima svojstvo kulturnoga dobra, a od 2011. pod zaštitom je UNESCO-a na svjetskoj listi nematerijalne kulturne baštine. No, tu se nije stalo s odavanjem »počasti«, ali i zaštitom ovog čuvenog napjeva. Bećarac je u veljači ove godine dobio i svoj muzej – Muzej bećarca – koji je otvoren u slavonskom mjestu Pleternica.

Ukoliko budete imali prilike posjetiti ga, ono što ćete odmah zapaziti jest da se radi o muzeju »za 21. stoljeće«, muzeju u kojem je baština prezentirana prateći najsuvremenije muzejske standarde. Postav ovog interpretacijskog muzeja je multimedijalan i interaktivan, pre-

pun kreativnih dizajnerskih rješenja, a u njemu se u različitim formatima »čuva« više do 400 bećaraca. Fenomen bećarca, odnosno ono o čemu njegovi »izvorni korisnici« pjevaju, nastoji nam se približiti i s 200 originalnih predmeta (iz Hrvatske, ali i Mađarske) nađenih na nečijim tavanima ili u šupama te profesionalno restauriranih. A ti eksponati svjedoče o životu i tradiciji nositelja bećarca, Šokcima i Šokicama, prateći ga »od kolijevke pa do groba« kroz godišnja doba te brojne običaje i prakse tijekom 365 dana. Jer kako i glasi slogan na ulazu u muzej: »Bećarac – to smo mi«. Osim nošnje ili predmeta koji su se koristili u svakodnevici, u postavu su i manje očekivani eksponati poput pravog ringišpila, strašnih i »lipih buša«, mini replike kazana za rakiju...

Bećarski karaoke

Bećarac nam je dočaran kroz razne audio i video sadržaje, ali i priče o bećarcu i Šokadiji uopće. Posjetitelji se mogu upoznati i s praksom bećarskog nadmetanja (posebno zanimljivo je ono između bećara **Pave** i repera **Kandžije** snimljeno za potrebe muzejskoga postava).

No, još su zanimljiviji interaktivni sadržaji preko kojih se dodatno povezuje s bećarskim naslijeđem i koji će, za pretpostaviti je, odlično komunicirati s novijim generacijama. Naime, kako sve ne bi ostalo na teoriji, muzej ima

i studio u kojem je, recimo, moguće zapjevati »Bečarski karaoke«. Imate i poseban odjeljak za zasvirati tambure, a možete se oprobati i u *Tamburaškom heroju*, inačici poznate video igre *Guitar hero* s time što je električna gitara ovdje zamijenjena »primicom«. Ukoliko već imate neko predznanje o bečarcu, možete ga provjeriti u zanimljivim kvizovima.

Oni koji su proslavili ime bečarca »ušli« su u »Bečarsku kuća slavnih« koja je također dio postava. Ovdje su se našli: književni i filmski lik **Đuka Begović** (originalno iz istoimena romana **Ivana Kozarca**), pjevači i pjevačice: **Vera Svoboda**, **Kičo Slabinac**, **Šima Jovanovac**, **Marija Pavković Snaša**, ali i umjetnik **Zlatko Bourek**, autor čuvenog animiranog filma *Bečarac* iz 1966.

Okidač za turizam

Kako u muzeju ističu, sadržaji postava kreirani su u snažnoj suradnji sa zajednicom nositelja kulturnog dobra bečarca, od brojnih KUD-ova i udruga iz Slavonije, Srijema i Baranje do pojedinaca. Osim u KUD-ovima, bečarac je i danas dio života Šokaca, pjeva se prigodom različitih proslava i veselja.

Ravnateljica Javne ustanove Pleternica koja upravlja Muzejom bečarca **Jasna Hoffmann** kaže kako je novootvorena ustanova postala i okidač za dolazak turista u taj kraj.

»U Pleternici već dugi niz godina radimo na očuvanju i promociji bečarca kao nematerijalne kulturne baštine. Imamo mnoštvo KUD-ova koji žive narodne običaje iz dana u dan i prenose kulturnu baštinu sa starijih na mlađe naraštaje. Upravo ovaj Muzej hram je gdje je sažeto bogatstvo sve te baštine, kulture, što je idealan način da to naslijeđe prenesemo na mlađe generacije i očuvamo kulturnu baštinu našega kraja, naše Šokadije. U nepuna tri mjeseca od otvorenja imali smo oko 5.000 posjeta učenika iz cijele Hrvatske, udruga umirovljenika, individualnih posjetitelja i obitelji«, kaže Jasna Hoffmann.

Izgradnja i opremanje Muzeja bečarca stajali su 5,5 milijuna eura, a sredstva su osigurana preko fondova Europske unije. Treba dodati i to da se muzej nalazi na također novoizgrađenom, moderno koncipiranom Trgu bečarca, čime je Pleternica dobila i novi prostor za održavanje manifestacija.

D. B. P.

Nove klupe na Bunariću

Zahvaljujući radu župljana župe Marija Majke Crkve iz Subotice, te darovatelju drvene građe dr. **Borisszu Czékusu**, Biskupijsko svetište Gospe od Suza na Bunariću dobilo je nove klupe. Nakon zajedničke rad-

ne akcije, rektor svetišta vlč. **Željko Šipek** se zahvalio: »Danas je Bunarić zahvaljujući vrijednim i požrtvovnim župljanima župe Marija Majke Crkve bogatiji za nove klupe. Zahvalan sam svakome tko je na bilo koji način pridonio realizaciji ovoga projekta. Neizmjereno me raduje da smo zajedničkim snagama uradili još jedan veliki projekt. Sretan sam i Bogu zahvalan na ovim milostima. Bog vas sve blagoslovio, a Gospa od Suza pratila svojim majčinskim blagoslovom.«

Nakon prošlogodišnjih ulaganja, ove je godine nastavljen rad na obnovi infrastrukture, te je, kako navode u Tiskovnom uredu Subotičke biskupije, obnovljeno i popločano svetište oltara, zamijenjene su kapele, bunar je popločan, a obnovljena je i rasvjeta na cijelom teritoriju svetišta, kao i most na kanalu. Što se ostalih planova tiče, kako ističu, potrebno je još dovršiti legalizacije objekata te zamijeniti postaje Križnoga puta.

H. R.

Proštenje na Bunariću

Program proštenja na Bunariću započeo je sinoć, 24. kolovoza i nastavlja se danas, 25. kolovoza. Krunica je u 18.30 sati, dok je u 19 sati sveta misa.

Subota, 26. kolovoza

19 sati – služba pokore, molitva krunice i mogućnost za svetu ispovijed

20.45 sati – služba svjetla, procesija sa svijećama

21.30 sati – sveta misa

Nedjelja, 27. kolovoza – proštenje

6.30 sati – dvojezična sv. misa

8 sati – misu na mađarskom jeziku predvodi franjevac

o. **Csaba Böjte**

10 sati – biskupsku svetu misu na hrvatskom jeziku predvodi dubrovački biskup mons. **Roko Glasnović**

16 sati – dvojezična sveta misa za bolesnike i djelatnike *Caritasa*

Za odlazak na Bunarić na teritoriju Subotice organizirana je izvanlinijska vožnja.

Subota – polazak je ispred crkve Marija Majka Crkve u Aleksandrovu u 18 sati, a mjesta stajališta su sljedeća: Novo naselje, D. Krnjskog, Pačirski put, kerska crkva (u 18.10 sati), katedrala (u 18.20 sati), Pošta 1, MEŠC, Glavna autobuska stanica, *Dinamotrans*, Senčansko groblje i Bunarić. Povratak s Bunarića je nakon sv. mise oko 23 sata.

Nedjelja – autobus polazi na autobusnom stajalištu

preko puta HKC-a *Bunjevačko kolo* u 7.15; 9.15 i 15 sati, a stajališta su sljedeća: Pošta 1, MEŠC, Glavna autobuska stanica, *Dinamotrans*, Senčansko groblje i Bunarić.

Polasci ispred crkve u Aleksandrovu su u 7.15; 9.15 i 15 sati, a stajališta su sljedeća: crkva u Aleksandrovu, Novo naselje, D. Krnjskog, Pačirski put, kerska crkva, Prozivka, Masloš, Bajnatska I, Bajnatska II i Bunarić.

Polasci s Bunarića su u terminima: 9.45/9.40; 11.45 i 17.20.

Cijena vozne karte u jednom smjeru je 120 dinara i ne mogu se koristiti druge povlaštene (mjesečne, mirovinske) karte.

Misa za pokojnog biskupa Večerina

Sveta misa za pokojnog biskupa Subotičke biskupije **Slavka Večerina** o prvoj obljetnici njegove smrti bit će služena 26. kolovoza u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici, s početkom u 11 sati.

Duhovna obnova za djevojke

Sestre dominikanke organiziraju duhovnu obnovu za djevojke od 16 do 28 godina na temu »Judita, mač Božji, Bog i ja«. Duhovna formacija katoličkih djevojaka bit će u periodu od 15. do 17. rujna, a prijave se primaju do 10. rujna na broj telefona +38162784009 – s. Nada. Duhovna obnova će biti održana u samostanu sestara dominikanki u Subotici.

Zavjetno hodočašće

Organizira se zavjetno hodočašće bačkih Hrvata u Mariju Bistricu 23. i 24. rujna pod geslom »Usta Marija i pohita u Gorje«. Polazak je 23. rujna u jutarnjim satima: u 5,30 sati Marija Majka Crkve, u 5.45 sati crkva sv. Roka i u 6 sati je polazak ispred katedrale. U Aljmašu je stajanje i skupljanje ostalih autobusa, a potom je hodočasnička Marijanska pobožnost u 10 sati. Ide se i u Zagreb, a večernji program je u Mariji Bistrici. Sljedećeg dana, 24. rujna je jutarnja sv. misa u 7.30 sati u Mariji Bistrici, a potom je odlazak u Ludbreg i povratak kući. Cijena puta sa smještajem je 6.000 dinara. Prijave se vrše isključivo osobno u župnom uredu sv. Terezije Avilske (Harambašićeva 7) Subotica. Kontakt osoba: župni vikar vlč. **Damjan Pašić** 063/176 18 32.

U susret blagdanima

25. kolovoza – Ljudevit kralj, Lajčo
26. kolovoza – Melkidezek, Branimir
28. kolovoza – Augustin
29. kolovoza – Mučeništvo Ivana Krstitelja
31. kolovoza – Josip iz Arimateje
2. rujna – Kalista
3. rujna – Grgur Veliki
5. rujna – Majka Tereza

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svemogući Bog

Bog, Stvoritelj, neizmjereno nadilazi ovaj svijet i po svojem savršenom naumu želi svoja stvorenja privesti bliže k svome savršenstvu. Ali mi, u svome nesavršenstvu, često ne možemo shvatiti svršen Božji plan za nas i za ovaj svijet. Bog je u svome savršenstvu neizmjereno milosrdan prema čovjeku, ali nam je i njegovo milosrđe ponekad teško shvatiti, jer ono nadilazi naše spoznaje i naše zamisli. Sveto pismo nas poučava o Bogu. Upućuje nas na njegovu veličinu i milosrđe, da ga mognemo, iako našim spoznajama daleko i nedohvatljivo, prihvatiti kao onoga koji nas neizmjereno nadvisuje, ali ipak o nama brine.

Čovjek teško shvaća Boga

Pavao u Poslanici Rimljanima o Bogu piše ovako: »O dubino bogatstva, i mudrosti, i spoznanja Božjega! Kako li su nedokučivi sudovi i neistraživi putovi njegovi! Doista, tko spozna misao Gospodnju, tko li mu bi savjetnikom? Ili: tko ga darom preteče da bi mu se uzvratiti moralo? Jer sve je od njega i po njemu i za njega! Njemu slava u vjekove!« (Rim 11,33-36). Bog toliko nadilazi svijet, da ga čovjek ne može spoznati bez njegove objave. Pa iako se objavljivao kroz povijest, ljudi ipak ne mogu dokučiti tajnu i veličinu njegove osobe, već na temelju objava imaju neke predodžbe o Bogu. Sva čovjekova spoznaja, sve ono znanje koje ima na temelju iskustva, ne dohvaća tajnu Boga, zato ga čovjek često ne može razumjeti. Ljudi su omeđeni vremenom, ograničeni prostorom, njihova znanja potječu od onoga do čega dolaze svojim osjetilima. Bog se ne može smjestiti u takve granice. On vidi ono što čovjek ne može vidjeti i zna ono što čovjek ne može znati, može ono što čovjek ne može prihvatiti kao moguće. Zato čovjek teško shvaća Božje djelovanje i teško prihvaća njegovu volju.

Budući da ne može Boga staviti u svoje okvire, a on djeluje drukčije od ljudskih očekivanja, čovjek to ne pripisuje Božjoj veličini i njegovom savršenom naumu, nego se na Boga ljuti, odlazi od njega. To nije odlika samo nevjernika. I vjernici očekuju da Bog djeluje po njihovim zamislima. Ne prepuštaju se u Božje ruke, nego sami traže rješenja, planiraju ono što se ne može isplanirati, pa gube strpljenje, ponekad i vjeru.

Potrebna je vjera

Sveto pismo na mnoštvu primjera u Izabranom narodu pokazuje koliko svemogući Bog brine o svojim, ali uvijek su bili potrebni vjera i strpljenje. Ako ne ostvari naše planove, to nije zato jer nas je napustio, nego zato što nam priprema nešto mnogo bolje od onoga što mi priželjkujemo da se dogodi. On nije ograničen sadašnjim trenutkom, kao mi, njemu je poznata budućnost isto kao i prošlost. Zato zna što je za nas dobro i korisno, što sami ne možemo znati. Nisu naše molitve i naše želje uvijek za nas dobre. Nisu trenutne patnje uvijek znak da nam je loše.

Velik je Bog, svemoćan i neizmjereno milosrdan. Njegova ljubav nadilazi naše pojmove ljubavi. On je za grješnog čovjeka žrtvovao svoga Jedinorođenca. Mnogo toga nam je o njemu skriveno, ali nam je puno toga o sebi objavio. Iako često ne možemo razumjeti njegovo djelovanje, iako nam se mnogo toga čini čudnim, nemogućim, čak lošim, nikada ne smijemo izgubiti vjeru. Sigurno znamo da je uvijek s nama, osobito onda kada nam se čini da nije, da on sve izvodi na dobro, ali jedino ako sve s potpunim povjerenjem stavimo u njegove ruke. Ako smo vjernici, onda ne smijemo gubiti vjeru, ali trebamo i zahvaljivati za iskazano nam neizmjereno milosrđe, koje ćemo zazivati još bezbroj puta tijekom života. Jer sve što imamo i jesmo dolazi od Boga, on u ruci drži svijet i naš život.

GRAD SUBOTICA
Trg slobode 1

Temeljem Odluke Gradskog vijeća Grada Subotice broj: III-361-206/2023 od 15. 8. 2023. godine, Povjerenstvo za provedbu postupka otuđenja nekretnina iz javnog vlasništva Grada Subotice, u postupku javnog natječaja,

oglašava

**OTUĐENJE NEKRETNINA U JAVNOM VLASNIŠTVU GRADA SUBOTICE
U POSTUPKU JAVNOG NATJEČAJA**

I. Predmet otuđenja

1. zgrada poznate namjene, objekt broj 1, površine 661 m², Ulica Jug Bogdana i gradsko građevinsko zemljište na kojem je objekt sagrađen, kat. parc. broj 17762/6 KO Novi grad, u ukupnoj površini od 01ha 94a 41m², u javnom vlasništvu Grada Subotice, upisani u LN broj 1383 KO Novi grad, kao i izvanknjižni objekti na istoj parceli (kotlovnica i plinska stanica visokog tlaka).

- početna cijena nekretnine: 275.313.905,00 RSD
- iznos pologa (10% od ukupne cijene): 27.531.390,50 RSD

II. Uvjeti prijave

Postupak dražbe provodi Povjerenstvo za provedbu postupka otuđenja nekretnina iz javnog vlasništva Grada (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Na javnom natječaju mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe koje se pismeno prijave do dana utvrđenog oglasom.

Prijava mora sadržavati sve podatke o nekretnini.

Prijave se dostavljaju u zatvorenoj omotnici s naznakom »Prijava na oglas za otuđenje nekretnina u javnom vlasništvu Grada Subotice – NE OTVARATI«, uz naznaku podnositelja prijave. Na poleđini se upisuje naziv i adresa podnositelja prijave, i ime i prezime ovlaštene osobe za kontakt.

Prijave se dostavljaju Povjerenstvu za provedbu postupka otuđenja nekretnina iz javnog vlasništva Grada, putem Tajništva za imovinsko-pravne poslove, Službe za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište, na pisarnici Gradske uprave Grada Subotice, Subotica, Trg slobode 1, u uslužnom centru, na prizemlju Gradske kuće, šalter broj 16 i 17 ili poštom.

Oglas je otvoren od 25. 8. 2023. godine, zaključno s 25. 9. 2023. godine, što predstavlja rok za dostavu pismenih prijava.

Prijava dostavljena putem pošte smatra se pravodobnom ukoliko se dostavi u navedenom roku, a u pisarnicu Gradske uprave bude zaprimljena najkasnije do 29. 9. 2023. godine.

Sudionici u postupku javnog natječaja dužni su uplatiti polog u visini od 10 % iznosa početne cijene po kojoj se nekretnina iz javnog vlasništva otuđuje (procijenjena tržišna vrijednost) na račun Grada Subotice broj 840-1027804-55 s pozivom na broj 69-236, model 97. Uplata pologa od strane osobe koja nije podnositelj prijave, neće biti prihvaćena, te će se prijava uz tako uplaćeni polog smatrati nepotpunom. Na javnom natječaju mogu sudjelovati samo osobe koje su uplatile polog.

Prijava pravne osobe sadrži: naziv, sjedište, broj telefona, sve podatke o nekretnini, prijava mora biti potpisana i ovjerena pečatom od strane ovlaštene osobe.

Uz prijavu pravne osobe prilaže se: izvornik izvotka ili ovjereni preslik iz registra gospodarskih subjekata s podacima za tu pravnu osobu, ne stariji od 30 dana, dokaz o uplati pologa i izjava o prihvaćanju svih posebnih uvjeta iz oglasa, a u slučaju da podnositelja prijave zastupa punomoćnik, punomoć za zastupanje mora biti ovjerena od strane javnog bilježnika.

Prijava fizičke osobe mora sadržavati: ime i prezime, adresu, broj osobne iskaznice, broj telefona, sve podatke o nekretnini, prijava mora biti potpisana, a ukoliko je ta osoba poduzetnik, uz prijavu se prilaže izvornik izvotka ili ovjereni preslik iz registra gospodarskih subjekata ili potvrda da je poduzetnik upisan u odgovarajući registar, sve ne starije od 30 dana.

Uz prijavu fizičke osobe prilaže se: preslik osobne iskaznice, dokaz o uplati pologa i izjava o prihvaćanju svih posebnih uvjeta iz oglasa, a u slučaju da podnositelja prijave zastupa punomoćnik, punomoć za zastupanje mora biti ovjerena od strane javnog bilježnika.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koja dostave pravodobnu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje po zahtjevu Povjerenstva otklone nedostatke prijave najkasnije dva dana prije početka javnog natječaja.

Navedena nekretnina otuđuje se u viđenom stanju.

III. Postupak javne dražbe

Javni natječaj otvara predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva i utvrđuje:

1. Broj pravodobnih i potpunih prijava
2. Broj nepravodobnih i nepotpunih prijava
3. Nazive odnosno imena sudionika koji su stekli pravo sudjelovanja
4. Nazočne sudionike javne dražbe, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li urednu punomoć – ovlaštenje da sudjeluju na dražbi.

Dražba se provodi prema postupku kako slijedi:

1. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva objavljuje početni iznos koji je predmet javnog natječaja i poziva sudionike da isti iznos prihvate
2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos gubi pravo na povrat uplaćenog pologa
3. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene uvećane za najmanje 1 % od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude
4. Sudionici se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke
5. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva pokretom ruke dozvoljava sudioniku koji se najranije javio, da da svoju ponudu
6. Sudionik javnog natječaja dužan je reći u ime kojeg ponuđača koji iznos nudi
7. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva tri puta pita daje li netko više od najvećeg, prethodno ponuđenog iznosa i nakon trećeg poziva konstatira koji je najveći ponuđeni iznos i ime ponuđača
8. Sudionik koji ponudi najviši iznos kupoprodajne cijene potpisuje izjavu o visini ponuđene cijene koju je dužan uplatiti u roku utvrđenom oglasom.

Smatra se da je javni natječaj održan i kada istom pristupi samo jedan sudionik, koji se registrira i proglašava kupcem ako početnu cijenu po kojoj se nekretnina otuđuje iz javnog vlasništva prihvati kao kupoprodajnu cijenu (procijenjena tržišna vrijednost), s time da ukoliko ne prihvati kupoprodajnu cijenu, gubi pravo na povrat pologa.

Svaki sudionik dražbe, tijekom rada Povjerenstva ima pravo davati primjedbe na rad Povjerenstva i na tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Kriterij za izbor najpovoljnijeg ponuditelja je visina ponuđene kupoprodajne cijene.

Nakon završetka postupka javnog natječaja, Povjerenstvo utvrđuje prijedlog da se nekretnina u javnom vlasništvu otuđi ponuditelju koji je ponudio najvišu kupoprodajnu cijenu, a sudionici u postupku javnog natječaja koji nisu izabrani za najpovoljnijeg ponuditelja imaju pravo na povrat uplaćenog pologa u roku od 10 (deset) radnih dana od održavanja javnog natječaja, osim ako podnositelj pravodobne i potpune prijave ne pristupi javnom natječaju ili ukoliko sudionik koji ponudi najviši iznos kupoprodajne cijene, odustane od ponude.

Najpovoljnijem ponuditelju čija se ponuda prihvati, uplaćeni iznos pologa uračunava se u kupoprodajnu cijenu.

Stjecatelj nekretnine u postupku javnog natječaja, dužan je kupoprodajnu cijenu isplatiti jednokratno u roku od 15 (petnaest) dana od dana sklapanja ugovora o otuđenju nekretnine.

Zapisnik o provedenom postupku s pratećom dokumentacijom i utvrđenim prijedlogom da se nekretnina u javnom vlasništvu otuđi ponuditelju koji je ponudio najvišu kupoprodajnu cijenu, Povjerenstvo dostavlja Gradskom vijeću radi donošenja odluke o otuđenju nekretnine iz javnog vlasništva, a na temelju koje se nakon toga sklapa ugovor o otuđenju nekretnine iz javnog vlasništva Grada Subotice.

U slučaju da stjecatelj nekretnine u roku od 30 dana od dana donošenja odluke o otuđenju nekretnine, ne sklopi ugovor i ne uplati kupoprodajnu cijenu u predviđenom roku, odluka se stavlja izvan snage i stjecatelj gubi pravo na povrat pologa.

Postupak javnog natječaja u svemu ostalom provest će se prema odredbama Odluke o pribavljanju, raspolaganju i upravljanju stvarima u javnom vlasništvu Grada Subotice (*Sl. list Grada Subotice*, broj 17/2018 i 27/2018-ispr.).

Dražba će se održati dana 9. 10. 2023. godine, s početkom u 13 sati u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode br. 1.

Kompletan tekst Oglasa bit će objavljen u *Službenom listu Grada Subotice*, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode br. 1, u razdoblju od 25. 8. 2023. godine do 25. 9. 2023. godine, na internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs, u rubrici »Natječaj i oglasi«, u tjednim lokalnim listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ*, i u dnevnom listu *Kurir* koji se distribuira na cijelom području Republike Srbije.

Sve informacije u vezi oglasa mogu se dobiti u Službi za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište, II. kat, ured broj 238/3 ili na telefon: 024/626-842, svakog radnog dana od 8 do 12 sati.

Zainteresirani ponuditelji mogu razgledati navedene nekretnine i izvršiti uvid u dokumentaciju, svakog radnog dana, počevši od 25. 8. 2023. godine (petak) do dana održavanja javne dražbe u razdoblju od 10 do 14 sati, a po prethodnoj najavi.

Predsjednica Povjerenstva, Zagorka Panić, dipl. inž. građ. v.r.

O prezimenima bačkih Hrvata (LVI.)

Malagurski (Ćurčić)

Društvena zbivanja među Hrvatima u Subotici na prijelazu iz 19. u 20. st. nezamisliva su bez udjela obitelji Malagurski. Među brojnim mjesnim prvacima koji su prigrlili preporodne ideje **Ivana Antunovića** naročito se izdvajao **Ico Malagurski** (1839. – 1912.). On je po mnogo čemu jedinstvena pojava, koja plijeni pažnjom. Bio je otac narodnog prvaka **Babijana** (1876. – 1944.), gradonačelnika Subotice **Albe** (1879. – 1927.), te djed književnice **Mare** (udane **Đorđević**) (1894. – 1971.) i učitelja **Ivana** zvanog **Tanar** (1895. – 1947.). Mara i Ivan bili su sestra i brat po stričevima. Albe, Babijan, Mara i Ivan Tanar sudjelovali su na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu 1918. Iako su Ivan Tanar i Mara bili bliski srodnici, nisu dijelili iste stavove.

Ivan Malagurski Tanar

Zamalo gradonačelnik

Ivan je bio agilni sudionik kulturnog života Hrvata u Subotici. Trpio je zbog toga velike nepravde. Međutim, u svojoj sredini je uživao veliki ugled. Čak je imao šanse da postane gradonačelnik Subotice 1940. poslije ostavke **Ladislava Lipozenčića**. Naime, neki prvaci Hrvatske seljačke stranke spriječili su da ga kotarske organizacije HSS-a kandidiraju za predsjednika Gradskog poglavarstva u Subotici. Razočaran time, Tanar je podnio ostavku na položaje u svim subotičkim kulturnim društvima i prešao u Zagreb. Tu je dobio namještenje u Odjelu za prosvjetu novoosnovane Banovine Hrvatske. Rat je proveo u Hrvatskoj. Njegov sin **Ivan** mlađi zvani **Ico** nestao je u Bleiburgu 1945.

Priznata književnica

Mara je u mladosti bila poznata po temperamentnoj prirodi. Udala se za srpskog časnika **Dragoslava Đorđevića**, koji je bio gradonačelnik Subotice. Kratko je djelovala u Bunjevačkoj prosvetnoj matici. Dobila je nagradu Srpske kraljevske akademije za književno stvaralaštvo

(1933.). Od 1927. praktički nema izravnog dodira sa Suboticom. Nije imala poroda. Njenu imovinu naslijedio je sin njenog mlađeg brata **Ice** (1909. – 1975.), **Ivan** zvani **Braca** (1946. – 2009.).

Odvjetnik i gradonačelnik

Stričevi Ivana i Mare bili su također značajni. Albe je bio sredinom 1920-ih gradonačelnik Subotice. Međutim, zbog bolesti nije mogao izravno upravljati gradskim poslovima. Po njemu jedna ulica u centru Subotice nosi ime. Babijan je odvjetništvom došao do velikog bogatstva. Genealogija obitelji Ice Malagurskog izgleda ovako: **Josip i Janja V. Zelić** (vj. 1781.); **Ivan i Franciška Tumbas Loketić** (vj. 1800.); **Josip i Marta Kuntić** (vj. 1828.), **Ico i Mara Budinčević** (vj. 1860.).

»Srpski Michael Moore«

Manje je poznata činjenica da je i »srpski Michael Moore«, autor dokumentaraca i TV voditelj, **Boris Malagurski**, također od Ćurčić grane i daleki srodnik potomaka Ice Malagurskog. Njegova genealogija izgleda ovako: **Josip i Janja Vojnić Zelić** (vj. 1781.); **Mihajlo i Marija Stantić** (vj. 1805.); **Šimun i Magdalena Crnković** (vj. 1837.); **Franjo i Margareta Skenderović** (vj. 1865.);

Boris Malagurski

Bela i Gizela Peić Tukuljac (vj. 1927.); **Blaško i Justika Prčić** (vj. 1927.). Ukratko, Mara, Ivan Tanar, Babijan i Albe s jedne strane i Boris s druge imaju zajedničke pretke u Josipu i Janji Vojnić Zelić, koji su vjenčani 1781. Borisov otac Branislav bio je profesor na Sveučilištu Josip Juraj Strossmayer.

Boris Malagurski nalazi se u relativno bliskom srodstvu s **Matijom Malagurskim** (1883. – 1933.), koji je bio također zastupnik na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu 1918. U međuraću Matija je bio bilježnik u Bajmaku, Monoštoru i Svilojevu. Ostao je u lošoj uspomeni Šokaca zbog svog grubog ophođenja prema njima. Matija je zapravo bio brat od strica **Bele Malagurskog**, pradjed Borisa Malagurskog. Drugim riječima, otac Bele Malagurskog (Franjo) i otac Matije Malagurskog (Antun) bili su rođena braća. Njihovi roditelji bili su Šimun i Magdalena Crnković.

Gradski muzej

kada prestaje s radom zbog gubitka entuzijazma svojih članova, te akutne besparice zbog uskraćivanja novčanih sredstava od strane gradske uprave. Također, jedan od glavnih razloga bio je i nedostatak adekvatnog prostora za čuvanje zbirke uslijed čega su se često događale krađe vrijednih artefakata. Zanimljivo je zabilježiti i gestu **Oszkára Vojnicha**, imućnog subotičkog pustolova i svjetskog putnika, koji je budućem Subotičkom muzeju (tada je to još uvijek bila samo ideja) 1913. godine darovao nekoliko stotina etnoloških predmeta sakupljenih na putovanjima i ekspedicijama po Africi i Aziji.

Promjena državne vlasti i geografske lociranosti grada Subotice (treći najveći grad Ugarske od 1918. godine postaje pogranični gradić Kraljevine SHS), uvjetovat će gotovo potpunom hibernacijom muzejske aktivnosti na ovim prostorima. Ipak, zahvaljujući mudrosti i agilnosti pojedinih kulturnih djelatnika dio buduće muzejske građe (dotad prikupljena zbirka) pohranjen je u zbirku Gimnazije, dok je dio našao svoju »zaštitu« u skladištima Gradske kuće. Velike zasluge za ovaj pothvat ima **Mijo Mandić**, koji je 1918. zadužen za njegovanje fonda knjižničarsko-muzejskog društva, a kasnije biva postavljen za direktora Gradske knjižnice. Na ovaj način je dio današnje muzejske građe ostao sačuvan prilikom pojedinih kritičnih situacija kroz koje je Subotica prolazila (savezničko bombardiranje 1944.) u svom najturbulentnijem povijesnom razdoblju (Drugi svjetski rat). Iz tog »nemuzejskog vremena« vrijedno je istaknuti privatne zbirke dr. **Mihály Prokesa** i dr. **Jovana Milekića**, koje će svoju javniju promociju imati tek nakon oslobođenja (Bačka galerija na Paliću otvorena je 1949.).

Gradski muzej se od svog osnutka 1948. sve do 1967. godine nalazio u Raichleovoj palači, kada je na inzistiranje gradskih vlasti preseljen na prvi kat Gradske kuće, a 22. prosinca otvorena je Zavičajna galerija. Arheološki, etnološki i povijesni segment Stalnog postava predstavljen je javnosti dvije godine kasnije, na Dan republike, 1969. godine. Posljednje preseljenje Gradski muzej doživio je 2008. godine kada je stalni postav premješten u nekadašnju velelepnu Najamnu palaču **Mikse Domotora** izgrađenu u secesijskom stilu (bivša tiskara *Minerva*) u kojoj se i danas nalazi.

Direktori Gradskog muzeja s najdužim stažom na rukovodećoj funkciji ove značajne gradske ustanove kulture su **Milka Mikuska** i **István Hulló**.

Pisanju ove priče uveliko su pomogli podaci iz prigodne brošure *Jubilaeum* tiskane u povodu proslave 60 godina postojanja Gradskog muzeja u Subotici.

D. P.

Poslijeratna vlast Grada Subotice donijela je 24. travnja 1948. godine odluku o potrebi osnivanja Gradskog muzeja i samo sedam mjeseci kasnije, na Dan republike, 29. studenoga, otvoren je u Raichleovoj palači prvi stalni postav i službeni početak rada s posjetiteljima. Za prvog kustosa i direktora postavljen je **Imre Schulmann** koji će na toj poziciji ostati sve do 1955. godine. Ali muzejska povijest Subotice ima i svoju pretpovijest...

Druga polovica 19. stoljeća donosi tzv. žed za kulturom diljem cijele Austro-Ugarske Monarhije, pa se u Subotici počinju, isprva privatno, stvarati prve kolekcije umjetničkih predmeta i numizmatike. Konkretniju javnu akciju poduzima u školskoj 1874./75. **Imre Balas**, profesor latinskog i povijesti u Višoj gimnaziji, upućujući preko lokalnoga tiska poziv sugrađanima na sakupljanje novca ili moneta od bilo kojega metala i darivanje istih zbirci Gimnazije. Velike zasluge za formiranje ove zbirke ima još jedan gimnazijski profesor i kulturni entuzijast **István Iványi**, čiji će daljnji rad biti usmjeren i na stvaranje drugih kolekcija (zbirka starina odnosno »starih nalaza«). Zahvaljujući ovom osebujnom kulturnom djelatniku Subotica će 1883. godine dobiti prvi arheološki sažetak (tiskan u godišnjaku Više gimnazije pod nazivom *Subotičke starine i prapovijest našeg kraja*). Izravni povod ovoga napisa je, godinu dana prije (1882.), otkriće krupnijeg arheološkog nalaza na lokalitetu ciglane **Titusa Mačkovića** (iza Senčanskog groblja) – brončani predmeti iz prethistorije. Dio ovog najznačajnijeg otkrića iz razdoblja Brončanog doba u Bačkoj dospio je u zbirku Gimnazije, pa bi se ovaj događaj mogao podvesti kao temelj buduće gradske muzejske povijesti. Iványi je 1886. publicirao *Povijest grada*, jedinu takvu monografiju sve do današnjih dana, što je također značajan dokument buduće muzejske građe. Šest godina kasnije (1892.) u Subotici se osniva Društvo javne knjižnice (Gradska knjižnica) koje se uz knjige bavi i sakupljanjem povijesnih predmeta, pa je naziv ove institucije promijenjen u Društvo subotičke javne knjižnice i muzeja. Za prvoga predsjednika biran je **György Guln**, odvjetnik i upravitelj prve Subotičke banke, a društvo će aktivno djelovati sve do 1906. godine,

Pet dana zabave oko Uskrsa

Etnokamp Hrvatske čitaonice, koji je prošlog tjedna (od 14. do 18. kolovoza) održan u dvorištu DSHV-a u Subotici, okupio je više od stotinu djece (110) i rekordnih 86 volontera. Bilo je to pet dana zabave, radošti, druženja i učenja onog pomalo zaboravljenog.

»Ovaj 16 Etnokamp bio je prepun izazova, ali očito smo stasali i uspjeli smo se sa svim izboriti. Zadovoljni smo odzivom djece, ali i onim urađenim«, ističe predsjednica Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković** i pojašnjava kako je ovogodišnja tema bila Uskrs, što je, kako je i sama naglasila itekako bilo specifično, jer se na +40 kuhala šunka, *divenica*, jaja – pripremalo se *posvetilište* (hrana koja se sprema za posvećenje – blagoslov), čekali *polivači*.

»Kroz ovih pet dana imali smo priliku s djecom proći običaje i tradiciju, te smo tako posjetili i kino Eurocinema gdje smo gledali film HRT-a *Na vodeni ponedjeljak*. Kino je tada otvoren samo za nas, pa je to bio pravi užitak, a

ujedno smo imali i prave *polivače*«, priča Ivanković i nastavlja: »Hrvatska čitaonica voli okupljati djecu i mlade, a da je ovaj princip dobar govori nam podatak da su djeca koja su netom izašla iz kampa sada volonteri. Željeli su ostati dio ove priče. Tako smo ove godine imali rekordnih 86 volontera, od srednjoškolaca pa do onih u najboljim godinama. Svi oni našli su svojih pet minuta ili pet dana za *Etnokamp* i rad u radionicama. Neki su bili svih pet dana, a neki po nekoliko sati ili nekoliko dana. Ovaj

ska, recitatorska i voditeljska radionica. Kao i svake godine sudionici *Etnokampa* su išli na izlet i to ovoga puta u Đurđin u župu sv. Josipa Radnika gdje ih je ugostio vlač. **Daniel Katačić**. Budući da je bio blagdan, susret su započeli svetom misom, a tijekom cijelog dana redale su se brojne druge aktivnosti, igra i druženje. Također, kako to biva već godinama, djecu je tortama darovala NIU *Hrvatske riječ*, a posjetio ih je i *Hrcko* osobno.

Po riječima Bernadice Ivanković, puno je ljudi koji su dali veliki doprinos ovogodišnjem kampu, a podržali su ga i: Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Grad Subotica, Hrvatsko nacionalno vijeće, NIU *Hrvatska riječ*, *Podravka*, DSHV, *Daraboš nova*, *Salaš 024*, doo *Elgi*, STR *Hit voće*, mesara Margetić, *Voda voda*, *Venera bike* i brojni pojedinci, obitelji i sponzori.

Ž. V.

veliki mehanizam dobro kuca, jer je svatko dao svoj doprinos.«

I u ovogodišnjem *Etnokampu* sudjelovala su djeca iz Subotice i okolice, te iz Sombora, Despotova, kao i iz nekoliko gradova iz Hrvatske. Tijekom ovih pet dana zajedništva i druženja urađeno je i 14 kreativno-manualnih radionica koje su bile usko vezane za Uskrs, a uz njih tu su još bile i: tamburaška radionica, plesna (tradicijiski i moderan ples), dramska, kuhar-

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobrazdni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

Poklanjam autorsko djelo. 40 inovacija, tehnologija, izuma, poslovnih projekata iz raznih oblasti proizvodnje i usluga. Tel.: 064/499-2342 (viber).

Prodajem kuću za odmor, 40 m² na placu od 500 m², na Hvaru, s dvije sobe, kuhinjom i kupatilom, s namještajem. Kuća je 13 km od Sućuraja, 100 m od glavnog puta. Do mora je 1 km ili 2,2 km. Cijena 45.000 eura. Tel.: 062 205973.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsApp ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020, 52/2021 i 62/2023) i članka 89. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će se održati:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

urbanističko-arhitektonske razrade lokacije na katastarskoj parceli broj 43135 K.O. Donji grad – izgradnja poslovnog objekta P+0, Franje Kluzi br. 18

(naručitelj projekta – SU-PROSPECT d.o.o.)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 1. do 7. rujna 2023. godine, svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje putovima, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 1. do 7. rujna 2023. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavještenja o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 29. 8. 2023.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Sretan je tko putuje

Do Ušća i dalje (I. dio)

Zaboravila sam koliko sam sretna kad putujem. Koliko moje biće voli putovanja i koliko volim taj bijeg od svakodnevice. Ne kažem, svakodnevice je lijepa, ali bijeg od nje je još ljepši.

Kako volim pisati izvještaje s putovanja, ići ću redom i ništa neću preskočiti.

Plan je bio spojiti sudjelovanje na Maratonu lađarica s izletom na planinu. Da nije sve kako planirate, to će se otkriti do kraja, ali i pokazati da nije sve što niste planirali loše.

Putovanja nam prazne novčanike, ali pune srca i hrane dušu.

Prošle godine je izostalo naše sudjelovanje na Maratonu lađarica. Bilo je puno otežavajućih okolnosti, od kojih je većina dobro završila, pa ne bih sad o tome. Bitno je da smo odoljeli svim izazovima koje je ova godina donijela i uspjeli otići.

Zašto vrijeme čini da stvari blijede, ne znam, ali skoro sam zaboravila koliko volim veslanje na Neretvi, koliko volim djevojke s kojima veslam, koliko volim kampioniranje na ušću Neretve. Ovo mi je bio šesti put da sam tamo, a četvrti da sudjelujem i mislim da ću uvijek biti jednako impresionirana, ako ne i ponekad malo više.

Malo o veslanju

Za ovogodišnji Maraton lađarica bili smo najmanje pripremljeni u odnosu na prethodna sudjelovanja. Pojedinci su predano trenirali i taj napredak se itekako osjetio, ali nismo uspjeli sve uskladiti i borili smo se s puno osobnih izazova, pa je bilo jasno da ćemo prvi put otići bez šanse da se borimo za medalju. No ovaj put krenuli smo s medaljama oko vrata, a na nekim su prsima zasjale puno jače. Ove godine, pod motom »Jedna za drugu«, veslali smo kako bismo podigli svijest o karcinomu dojke, podržali naše dvije djevojke koje pobjeđuju u ovoj borbi. Nikada nije bilo tako lijepo sudjelovati. Atmosfera na brodu bila je savršena. Sve veslačice u lađi, od mladih i novih cura, do onih iskusnih, veslale su bez prestanka, s puno emocija i podrške. Negdje sam zapisala da jako volim osvajati medalje, ali da mi je ova, od osvojenog devetog mjesta, do sada najdraža. Jer što je važnije nego biti živ i zdrav? Apsolutno ništa. Nadam se da ćemo svi u ovoj ekipi biti živi i zdravi još jako dugo i da ćemo imati priliku osvajati i druge medalje, a ovu ćemo uvijek nositi sa sobom na postolju.

O maratonu lađarica i lađara neću više pisati jer je već napisana lijepa reportaža. Samo ću još jednom, bez straha od pretjerivanja, reći kako je ovo bilo lijepo iskustvo. Kako je divno biti dio ovog tima i kako je lijepo to što radimo. Ne mogu sakriti zadovoljstvo i zahvalnost što smo dobili podršku Hrvatskog nacionalnog vijeća. Kao što ne mogu, a da se ne sjetim i ne budem zahvalna našem voditelju **Pavlu Matariću** i budem sigurna da je on svakako ponosan na nas. Za sve nas ovo je puno više od natjecanja u sportskom smislu, ovo je natjecanje u smislu života i za nas navijamo svim srcem.

Idemo u planine

Nakon natjecanja i još nekoliko dana u kampu s ostatkom ekipe, plan mi je bio nastaviti put odlaskom u planinu. Durmitor i Prokletije su dočekali svoj trenutak i bila sam izvan sebe od uzbuđenja.

Prvi problem je nastao kada sam saznala da mi je gotovo nemoguće pronaći prijevoz od Metkovića do Nikšića, gdje sam trebala nastaviti put. Moglo se to učiniti s mnogo zaustavljanja i previše sati putovanja, pa je morala biti promjena planova. Nastavak putovanja kreće iz Dubrovnika.

Kako sam neplanirano provela prekrasan dan u Dubrovniku, kako mi je Durmitor izmicao, ali mi nije pobjegao, zašto nisam stigla do Prokletija i što se sve neplanirano dogodilo, ostavljam za sljedeći dio. Završavam ovaj, kao što sam i počela: zaboravila sam koliko sam sretna kada putujem.

Gorana Koporan

Europska nogometna natjecanja

Dinamo bez Lige prvaka

Samo par minuta dijelilo je u subotu, 19. kolovoza momčad hrvatskog prvaka od plasmana u posljednju (play off) rundu kvalifikacija za mjesto u europskoj nogometnoj eliti. *Dinamo* je u 92. minuti vodio 2:0 u Ateni, u potpunosti nadoknadio rezultatski minus iz prvog susreta u Zagrebu (1:2). A onda je uslijedio trenutak nepažnje nakon udarca iz kornera, *AEK* je smanjio na 2:1 i osigurao produžetke. Kada su svi mislili da će oni uslijediti, dosuđen je penal za domaćine. **Livaković**

je čudesno obranio udarac **Garcie**, ali je na »odbijanac« naletio nekadašnji *dinamovac* **Vida** i glavom je pospremio u mrežu za konačnih i nedovoljnih 2:2.

Liga Europe i Liga konferencije

Unatoč nes(p)retnom ispadanju iz najjačeg klupskog natjecanja *Dinamo* ima osiguranu jesen u Europi, jer mu slijedi *play off* runda Lige Europe protiv *Sparte* (Prag, Češka). Ukoliko bude uspješniji imat će mjesto u skupinama drugog po jačini europskog nogometnog natjecanja, ako pak bude poražen u dva susreta garantirano mu je »utješno« mjesto u skupinama Lige konferencija. Objektivno gledano, kako trenutačno stvari stoje u »plavoj momčadi s Maksimira«, ovaj trenutačni igrački stožer

(roster) ne bi imao baš velikih šansi u skupinama Lige prvaka. Pod imaginarnom pretpostavkom da je prošao *AEK* i potom *Antwerp* (prvaka Belgije) u *play off*-u. Tjednima se govori o već dogovorenim odlascima tri ključna igrača i reprezentativca Hrvatske (**Ivanušec** (*Feyenord*), **Livaković** i **Šutalo** (*Ajax*)), a bez njih *Dinamo* nema onu snagu koja ga je krasila proteklih sezona. Plus, dodatno se priča o potencijalnom odlasku i **Petkovića**, što bi u konačnici dovelo do »potpunog kraja« jedne »modre generacije« u kojoj su nekada igrali i **Oršić**, **Gvardiol**, **Olmo** (i Španjolac ima hrvatsko državljanstvo) i dr. Igranje u drugom ili čak trećem jakosnom razredu ipak je nešto manje zahtjevnije i aktualni prvak Hrvatske imat će mogućnost razigravanja nove generacije koju predvode mladići **Baturina**, **Marin**, **Mišić**, **Ljubičić**, **Špikić**, **Bulat** i vjerojatne pridošlice iz *Lokomotive* (**Kačavenda** i **Stojković**).

Rijeka

Pored *Dinama* u euro konkurenciji, od ostalih hrvatskih klubova, ostala je još samo *Rijeka* u borbi *play off*-a za mjesto u skupinama Konferencijske lige. Momčad s *Rujevice* odigrala je solidno dosadašnji dio kvalifikacija (*Dukadžini*, *Torshavn*), ali na koncu joj stiže najveći mogući izazov. Protivnik je strahovito jak, *Lille* (Francuska) pa će *Riječanima* trebati jedno malo pravo čudo.

Hajduk

Nažalost, *Hajduk* je i ove godine europsku avanturu završio već u kolovozu, odigraivši samo dvije utakmice u trećem pretkolu Lige konferencija. Momčad *PAOK*-a bila je prejaka za ambicioznu četu **Ivana Leke** i pokazala određene nedostatke u redovima *bilih*. Ponajviše u nedostatku jačih susreta (u HNL ih je samo nekoliko tijekom sezone) i barem još jednog klasičnog napadača koji bi se mogao priključiti **Livaji** u špicu napada. Osvajač kupa Hrvatske ispao je bez postignutog pogotka što je već dovoljan razlog za alarm.

Osijek

»Momčad s *Drave*« nije imala sreće u ždrijebu jer je u trećem pretkolu, nakon prolaska *ZTE*-a (Mađarska), za rivala imala **Adana Demirspora** (Turska) u čijem su domaćem 'grotlu' totalno sagorjeli i primili nenadoknadivih pet pogodaka. Utješnom pobjedom u uzvratu pokazali su kako imaju potencijala, ali ih sada moraju maksimalno, kao i *Hajduk*, usmjeriti isključivo na domaće prvenstvo i prestojeće Kup natjecanje.

D. P.

ATLETIKA

Vuleta prvak svijeta

Najboljim svjetskim skokom sezone (7,14 m) **Ivana Vuleta** (nekada **Španović**) osvojila je zlatnu medalju na Svjetskom atletskom prvenstvu u Budimpešti. Skočivši

u petoj seriji najdalje u svojoj dugoj i uspješnoj karijeri, rođena Zrenjaninka, osvojila je svoj prvi naslov na otvorenim SP-ima i postigla jedan od najvećih atletskih rezultata na prostorima Srbije.

TENIS

Čorić na 29. mjestu

Hrvatski tenis i njegovi najbolji tenisači su u značajnom padu na najnovijoj svjetskoj ATP ljestvici. **Borna Čorić**

zauzima 29. mjesto i jedini se nalazi među prvih 100. Drugi Hrvat na svijetu je sada **Borna Gojo** (106.), dok je **Marin Čilić** nakon neugodne ozljede koljena tek na broju 144. U prvih 200 je još samo **Dino Prižmić** (177.)

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (Sl. glasnik RS, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA JE
POTREBNA IZRADA STUDIJE O PROCJENI
UTJECAJA NA OKOLIŠ**

Dana 16. 8. 2023. donijeto je rješenje pod brojem IV-08/I-501-154/2023, kojim se utvrđuje da je potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš projekta: Solarna elektrana »Bikovo 1« na k.p. br. 103/6 KO Bikovo (46.00744°, 19.68481°), čiji je nositelj »UNTERMOLO« DOO, Novosadskog sajma 3, Novi Sad.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internetskoj adresi:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Re-senja/501-154-2023.pdf.

POGLED S TRIBINA

Povratak košarke

Koliko smo samo poražavajućih rezultata Hrvatske muške košarkaške reprezentacije ispratili u posljednjih nekoliko godina. Kontinuirani sunovrat donio je surovu realnost. Nekadašnji olimpijski vicešampion i osvajač medalja na velikim natjecanjima, stigao je skoro do samoga dna europske i svjetske košarke. Hrvatska je ovoga ljeta igrala pretkvalifikacije za sljedeće Europsko prvenstvo i Olimpijske igre 2024. u Parizu. Ali, za razliku od prijašnjih neugodnih, razočaravajućih vijesti o iznenađujućim porazima od momčadi zemalja u kojima košarka nije niti u prvih pet sportova, ovoga ljeta 2023. godine, nacionalna momčad koju predvodi izbornik **Josip Sesar** piše samo

'pobjedničkim potpisom'. Uspješno su okončane pretkvalifikacije za Euro, a kruna velikog *come back*-a stigla je pobjedom protiv Turske (84:71), na njenom terenu, u finalu pretkvalifikacijskog olimpijskog turnira. Šlag (vrhnje) na pobjedničku ljetnu, osvježavajuću tortu i potvrda kako se možemo nadati potpunom povratku Hrvatske na mjesto gdje joj je realno i mjesto. Jer država koja ima nekoliko zapaženih pojedinaca u najjačoj svjetskoj ligi (NBA) i najboljim europskim momčadima, te nadasve talentirane mlade reprezentativne selekcije, zaslužuje mnogo više od igranja pretkvalifikacija. Pobjeda protiv jednog renomiranog protivnika donosi dodatni impuls za nastavak borbe za mjesto na dvije velike sportske smotre. Ako se 'po jutru dan poznaje'...

D. P.

Umotvorine

- * Gdje ti je strah, tu ti je zadatak.
- * Veliko je zlo ne činiti dobro.
- * I tolerancija ima svoj prag.

Vicevi, šale...

- Oprostite, koliko staje ova prelijepa slika?
- To je zrcalo!
- Aha, dobro...

Kaže djevojka momku:

- Dragi, kupi mi novi mobitel!
- A što je sa starim?
- Stari će mi kupiti laptop!

Mudrolije

- * Ne može se na svaku ljudsku glupost odgovoriti gospodskom šutnjom.
- * Živimo u svijetu gdje je laž postala službena informacija, a istina teorija zavjere.
- * Pametniji popušta! Kakva žalosna istina koja utemeljuje vladavinu gluposti.

Vremeplov – iz naše arhive

Nagrađeni hrvatski učenici, 2008.

Gustiranje

Piše: Ivan Tumbas

Matakovi

U našoj čeljadi talovat to je obaško drag adet. Tako moj rod talovo kuću i imanje od Matakovi. E, to je bila čeljad gazdačka u svoje vrijeme. Učilo su imali sve što je jedna gazdačka familija tog vrimenta tribala posidovat. Sve su stekli radeći od jutra do ponika, al šporovali su od usta da imadu svoj gazdašag. Imade jedna pisma koja veli vako: »Sve što je steko, potrošit će neko«. Tako dođe vrijeme diobe. Podiljeni, svak dobije šta mu pripada utvrdili su notaroši. Posli su fiškali umišali njeve ruke. Kod svake diobe nemož bit da su svi pravicom namireni. Štajer, ne mali je bio raspodiljen po vridnosti tala. Al kad se o talu divani ima jedna stara uzričica. Za života šta se mora: »umrit i platit porez«. No, da se vratim trevljenom događaju. Rod Sive Matakov je talovo kuću naput leđa. U varoši pa na lipom mistu. Zvao je čeljad da se mobom isprazni kuća i pokućstvo. Sad nać mobaše je čisto nemoguće. Huncut je bio on, zvao je svako čeljade na dva sata posla. Skupio je bandu, za velik poso. Dogovor je pavo da za ladovine počmemo, prijak će se svršit. Od mobaša bilo je tu starije čeljadi, salašara, kubikoša, učni čeljadi i dice. Kako je dogovoreno tako se svi okupili. Traktor s velikom prikolicom sa šuberima utiran u avliju. Amišan gazda Matak veli – ajte popite čeljadi po časicu zerdelije. Niko se nije bunio. Dono čašice one starovinske kugot naprstak, nazdravimo pa na poso. Otvori on vrata od komore pa veli – odaleg krećemo. Drva složena pod konac, a ispodnji ugalj valdar tamo stoji jednu deceniju. Počeli mi furtom radit. Vidim ima ode lebendzoša više neg igdi. Jedne bole krste, drugi od trbuva se ne mogu saginjat, treći nisu naviknuti na poso, dok kubikoš radi i piva. Gledim neće valjat vako, moram ja priuzet kajase. Podviknen, vako neće valjat poso. Svi se niki zbunjeno pogledaju, pa kažem, ako ćemo radit radimo svi, ako ćemo sidit svi ćemo sist. Jedni se zavlače u ladovinu s bocom piva, drugi šalabajzaju, ostali nisu puštili ni kap znoja. Kad sam podililo poso oma arbajt ide ku podmazan. Često se stajalo ladit bocom ladnog piva iz podruma. Koje kako smo natovarili drvima, ugljom natrpanim u džakove, na prikolicu smo mećali svakojake bogadžije. Oni pogledaju na sat, davno prošlo dva sata, kako ji pogodio huncut. Sunce žeže, kad će neg sad kad je kanikula. Friško smo došli do Sivine kuće. E sad triba istovarit prikolicu. Ugalj u džakovima smo istovarali lančano, dok drva iskipovali nasrid avlije pa furtom unesivali u komoru. Zvoni podne, svi niki nervozni, pa podvlače – zvao nas na dva sata. Aj sad po drugu turu. Jedan se dreči, mi smo gladni, kad dođemo s drugom turom iscete. Gledim svi vrte očima, bisni, a gladni. Gustiram, velika je prikolica al svega ima u kući, pa šnjotam biće tamo viš puti okrenit. Neg došo još jedan podbadat, pa zanoveta al ne laća se da pomogne neg iz ladovine nabraja i povlači od ladnog piva. Jeto nisam mogo više slušat pa ga kulturno kurtaliso. Tovarili smo na prikolicu, ormare visokog sjaja, kredence, dolaf, šezlone, ponda krevete, teški ko tuč. Borame jedva smo podizali s vrengijama. Dolaze na red maža s kvitama, šporelji, frižideri, nikad kraja. Jedva smo natovarili što je naminjeno. E, sad triba istovarit, svima se steščala moba. Gladni, rondzaju, još zanovetaju. Jedva smo na jedvite jade istovarili. Opcigujem kazću da još jedared okrenemo kad smo dobra užtosovana banda. Dok sam izriko, tolika se halabula digla, mislio sam da će otić bez večere. Gazda Sive je smirivo, pa veli evo biće večera. Dok smo večerali taka je bila tišina, samo se čulo kako se mljacka. Na poslitku Sive veli samo će platit čovika koji je bio naj vridniji, a ostalima se zafalio na mobi. Kako su se razilazili kazli su: »Na vaku mobu nas nikad više nemoj zvati«.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Od sigre do smrti

Marinovi i moji divani od sriće trajali su par dana. I taman sam mislio da smo skoro sve iznabrali i baš isprvrtali, isprigledali sa svi strana, kad ono evo nove sriće jel mož kazat nesriće. Kako okreneš. Bome što bi se dalo covat al da ne bude baš ono odviše i da se zbog covanja ne moraš it ispovidat u sebe ču: »Sto ti mrča ope se štagod desilo«. Sili ujtru ko i uvijek ka j tu Marin. Sade bome malo i ladjikavo pa tražimo i sunca. Vidim Marin ne bi pa počimljem ja: »Kud ide ovaj svijt Marne. D-naske koda svijt ide unatrag a ni naprid. Ciguran sam da j dragi Bog do te sigre i ta natecanja od fodbala, tenisa, rukometa... da ne nabrajam dalje da tamo bude sam sigranja i radovanje da se tamo ljudi sigru i natecu al i raduju i tuguju. Da oni što to dođu gledat kako se sad popularno kaže navijači, naviju. Naviju za svoje a ni protiv drugi, da se ne cuje ne divanu ružne riči, spominju i prizivlju ratovi a kamol na natecanju da se tuču. Da se svi poštvu i na kraju kad sve prođe u miru razidu. Jest da ne možu uvi svi pobedit al tako je u životu vala svagdi. Nikom baš uvijek ne cvatu ruže«. Na to će Marin: »E dida dida, vrag umiša svud svoje prste pa još tamo di su novci e tu ga vala ima. Volji se on svud umišat al tu disu najveći novci on je tu cigurno. Ta ja sam ciguran da j i sam vrag, sotona izmislio novce. Sam da kogod ima više novaca od drugog eto kadgod zla i brige«. »Bome ovo si tako dobro reko da se i ja ne b bolje g siti«, mislim se u sebe pa ču: »Eto to sam vrag može zamislit i napravit da se prija kake sigre i natecanja ovi što naviju dogovoru di će se potuć. Al to ni još naj gorje što se oni idu potuć već se oni znu tamo i ubijat međ sobom. Tu ni sam da radu letve i gvožđai već bome i noževi i pištolji. Ta tu sade kako ide na dalje ni da se idu tuć već se idu ubijat. Potli mlogi završu kod doktora pa i u bolnice. Ostani živi al i povriditi i iskidani. Mlogi se do kraja i ne izliču. I sade tu mene ni jasno da ako za to znu nji na stotine, da će se it mlatit, brijat, što rekli tuć, kako to da država ne zna. E nek mi kogod kaže da država štagod ne zna, ta država sve zna. Zna ako triba i na čemu svijt stoji. I kad već zna da onda to sustavi pa i kad se desi da onda donese take zakone da se više niko i ne siti da i sanja take ludorije. Takima što mislu da j ispravno se tuć prija natecanja i na tim natecanjima, da pošteno čeljade od stra ne smije otić na natecanje a kamo l dite povest, e take bi ja u buvaru i takima bi zabranio da na kilometar ne smiju dođ blizu tamo di se sigra i nateca«. Naglas ču al ni odviše jako da se ne čuje baš: »Ako j tu vrag unišo u čeljad pa će od sigre i natecanja napravit da se može nakraju i ubit a da to sve i država zna i dozvoljava, ondak je što j možda najgorje moždak vrag, sotona unišo i u državu. Ako država ne odbrani narod, kaže šta se smije šta ne smije, pa ko će. Vidim ja da se mi moramo moljit kako za nas a tako i za državu, da nam dragi Bog pomogne jer ako će mo pravo, ako je neka sigra komugod najvažnija stvar na svijtu kako se moderno kaže al onda cigurno ta sigra ni razlog da i kogod umre. Ta sade je već srića da se štagod oko i na kake sigre i natecanja lošo ne desi pa i ne umre kogod«. Marin ni imo šta dodat, sam je klimnio.

U NEKOLIKO SLIKA

HKC Bunjevačko kolo
na *Interetno festivalu*

Pileški paprikaš ***s valjuškima***

Pileški paprikaš, čiji recept donosimo u ovome broju, bio je redovito na meniju brojnih obitelji (pa i sad je). Osobito nekad na salašima, kada su pilići i kokoši trčale po *avliji* i nije bilo teško doći do njih. Znalo se točno kada se što kuhalo, te je tako uvijek nekako četvrtak bio rezerviran za ovo jelo. *Pileži* na salašima nije manjkalo, a nerijetko se dogodilo i da je neko pile slomilo nogu ili bilo »hepljavo«, pa bi tako ni krivo ni dužno završilo u paprikašu, na radost ukućana. Danas malobroni »vijaju« pile za paprikaš, ali zato piletinu

možete kupiti i u trgovinama i mesnicama, istina nijedna nije kao ona koja je trčala po *avliji*, ali ako nema bolje, dobra je i ova.

Kao i u svakom jelu, svaka kuharica ili kuhar ima neki »tajni sastojak«, pa tako i naš ovojedni kuhar – **Tomislav Vukov**. Hoćete li staviti više ili manje luka i hoće li biti slatka ili malo ljuta paprika, stvar je ukusa. No, što god dodali ili oduzeli *pileški paprikaš* ne može biti loš. Bar još takvog nismo probali.

Sastojci:

jedno veće pile
3 glavice crnog luka
po želji malo češnjaka (sitno narezanog)
4 žličice soli
papra i *Vegete* po želji
pola svježe paprike
2 žličice na vrh pune mljevene paprike (po želji može i malo ljute)
1 kg krumpira (može i više)
valjušci (za koje je potrebno 2 jaja, malo soli i brašno)

Priprema:

Pile oprati i rastranžirati na komade, te ga poradati u *labošku* u kojoj će se kuhati. Po mesu posložiti izrezani luk, posoliti ga i dodati ostale začine i svježu papriku. Uлити vode, toliko da sve bude prekriveno i da je ima iznad mesa još s dva prsta. Poklopiti i ostaviti da se kuha na srednjoj temperaturi. Što se meso bude duže kuhalo, paprikaš će biti sve ukusniji, no ipak treba paziti da se sve ne raskuha. Kada je paprikaš na pola gotov, potrebno je očistiti krumpir, izrezati ga na četvrtine i dodati da se kuha. Paprikaš je potrebno kuhati 2-2,5 sata na laganoj vatri.

Kada je paprikaš pri kraju s kuhanjem, potrebno je zamutiti valjuške. U posebnu posu-

du razmutiti dva jaja, malo soli i brašna koliko primi, da smjesa bude gusta, ali ne tvrda.

Kada je paprikaš skuhan, valjuške je potrebno vaditi sa žlicom i stavljati u paprikaš i ostaviti par minuta da se kuhaju. Sve poklopiti, isključiti ringlu i ostaviti par minuta »da odmori«, taman dok *pravite astal*.

Servirati uz salatu od kupusa, kisele krastavce, papriku...

KuHaR tradicionalnih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

5+plus

JEDNOM POLISOM
pokrijte 5 rizika

Osigurajte sebe, svoj automobil i putnike u njemu samo jednom polisom

Maksimalan oprez u vožnji, briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti poput kvara vozila, loma stakala i prirodnih rizika. Bilo da ste na odmoru ili službenom putovanju, uz polis **Paket 5+ Milenijum osiguranja** nećete morati da brinete zbog okolnosti koje nisu pod Vašom kontrolom.

Ovom polisom osiguraćete se od **pet najčešćih rizika** i obezbediti:

1. Osiguranje od loma stakala na putničkom vozilu;
2. Osiguranje putničkog vozila od oštećenja usled prirodnih rizika;
3. Osiguranje lica u putničkom vozilu od posledica nesrećnog slučaja – nezgode;
4. Pomoć na putu;
5. Zamenko vozila.

MILENIJUM
OSIGURANJE

Vam je bliže nego ikada

www.milos.rs

011/ 715 23 00

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCIJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

KONTAKT:

www.radiomarija.rs

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije

Radio Maria play

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar** ili
- 12 meseci sa **50% popusta**

AT

Astra
Telekom

011 44 22 009

1.
rujna
23.

SVEČANI PRIJAM PRVAKA

U dvorištu Hrvatskog doma – Matice
(Preradovićeva 11)
s početkom u 18 sati

Složite
kockice
u odgoju
VAŠE
DJECE

